

II

(Aktai, priimti remiantis EB ir (arba) Euratomo steigimo sutartimis, kurių skelbti neprivaloma)

SPRENDIMAI

KOMISIJA

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2007 m. rugsėjo 25 d.

dėl valstybės pagalbos, kurią Lenkija suteikė kaip elektros energijos pirkimo sutarčių dalį, ir dėl valstybės pagalbos, susijusios su kompensacija savanoriškai nutraukus elektros energijos pirkimo sutartis, kurią Lenkija planuoja suteikti

(Pranešta dokumentu Nr. C(2007) 4319)

(Tekstas autentiškas tik lenkų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

(2009/287/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 88 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

paprašiusi suinteresuotųjų šalių pateikti savo pastabas, vadovaujantis pirmiau minėtomis nuostatomis ⁽¹⁾, ir atsižvelgdama į jų pastabas,

kadangi:

paprašė Lenkijos pateikti papildomos informacijos apie priemonę.

(3) 2005 m. birželio 1 d. raštu, užregistruotu 2005 m. birželio 2 d., Lenkija pateikė dalį reikalaujamos papildomos informacijos; likusi informacija buvo pateikta 2005 m. birželio 24 d. raštu, užregistruotu 2005 m. birželio 28 d.

(4) 2005 m. birželio 28 d. ir 29 d. Lenkijos prašymu buvo organizuotas techninis susitikimas pranešimui aptarti. Susitikimo metu buvo nustatyti likusieji aspektai, kuriuos Lenkija dar turi aiškiau išdėstyti raštu, kad pateiktų Komisijai išsamią informaciją, kurią ji galėtų vertinti.

1. PROCEDŪRA

(1) 2005 m. kovo 1 d. raštu (WEH/1023/6–54/05), užregistruotu 2005 m. kovo 3 d. (SG/2005/A/226), Lenkija Europos Komisijai pagal EB sutarties 88 straipsnio 3 dalį pranešė apie įstatymo projektą dėl „sąnaudų, kurių patiria įmonės dėl elektros energijos pirkimo sutarčių nutraukimo prieš terminą, padengimo taisyklių“ (toliau – Įstatymo projektas).

(2) Atlikusi preliminarų vertinimą, Komisija nustatė, kad pranešimas yra neišsamus ir 2005 m. balandžio 27 d. raštu

(5) Negavusi išsamaus atsakymo, Komisija 2005 m. liepos 28 d. (D/55776) raštu priminė Lenkijos institucijoms apie paaiškinimą, kurio buvo reikalaujama 2005 m. birželio 28 d. vykusio susitikimo metu, ir paprašė Lenkijos pateikti reikalaujamą informaciją.

(6) 2005 m. rugsėjo 7 d. raštu, užregistruotu 2005 m. rugsėjo 9 d., Lenkija informavo Komisiją, kad Įstatymo projekto rengimo veikla buvo sustabdyta, nes baigėsi Parlamento kadencija.

⁽¹⁾ OL C 52, 2006 3 2, p. 8.

- (7) 2005 m. lapkričio 23 d. raštu Komisija pranešė Lenkijai, kad ji nusprendė pradėti EB sutarties 88 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą dėl Įstatymo projekto ir dėl elektros energijos pirkimo sutarčių (toliau – EEPS) Lenkijos elektros energijos sektoriuje.
- (8) Komisijos sprendimas pradėti procedūrą buvo paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ⁽²⁾. Komisija paprašė suinteresuotųjų šalių pateikti savo pastabas.
- (9) 2005 m. gruodžio 16 d. raštu Lenkijos institucijos paprašė, kad tam tikra sprendime pradėti procedūrą pateikiama informacija nebūtų atskleista trečiosioms šalims. Komisija atsakė į prašymą ir 2006 m. sausio 25 d. raštu pateikė savo nekonfidencialios sprendimo versijos pasiūlymą, kuriam Lenkijos institucijos pritarė 2006 m. vasario 16 d. elektroniniu raštu, užregistruotu tą pačią dieną.
- (10) 2005 m. gruodžio 28 d. raštu, kurį Komisija užregistravo 2006 m. sausio 4 d., Lenkija pateikė Komisijai pirmąją pastabą dėl procedūros, susijusios su Įstatymo projektu dėl elektros energijos pirkimo sutarčių nutraukimo prieš terminą, pradžios dalį, kurioje buvo apibūdinti veiksmai, kurių buvo imtasi siekiant sumažinti Komisijos susirūpinimą projektu. Antra, Lenkijos institucijos, po to, kai buvo pateiktas prašymas pratęsti galutinį terminą, kurį Komisija patvirtino 2006 m. sausio 12 d., 2006 m. sausio 23 d. raštu, kurį Komisija užregistravo 2006 m. sausio 26 d., pateikė savo pastabas dėl Komisijos atlikto EEPS vertinimo.
- (11) Lenkijos institucijos papildė savo 2005 m. gruodžio 23 d. raštą 2006 m. balandžio 5 d. raštu, užregistruotu 2006 m. balandžio 6 d., kuriame pateikė tolesnį numatomų Įstatymo projekto dėl elektros energijos pirkimo sutarčių nutraukimo prieš terminą pakeitimų, kad jis būtų suderintas su atitinkamomis pagalbos teikimo taisyklėmis, apibūdinimą. To rašto priedai buvo pateikti 2006 m. balandžio 6 d. raštu, užregistruotu 2006 m. balandžio 10 d.
- (12) Komisija gavo suinteresuotųjų šalių pastabas. 2006 m. birželio 20 d. raštu Komisija persiuntė šias pastabas Lenkijai, kuriai buvo suteikta galimybė atsakyti.
- (13) Viena iš suinteresuotųjų šalių užginčijo sprendimą pradėti procedūrą Pirmosios instancijos teisme, pateikdama ieškinį 2006 m. gegužės 12 d., kuriam buvo suteiktas T-142/06 referencinis numeris.
- (14) Lenkijos institucijų prašymu, kuris buvo pateiktas 2006 m. liepos 7 d. ir užregistruotas 2006 m. liepos 12 d., dauguma pastabų buvo išverstos į lenkų kalbą ir perduotos Lenkijos institucijoms 2007 m. vasario 23 d. raštu. Atsakydamos į tą raštą, 2007 m. kovo 12 d. raštu, užregistruotu tą pačią dieną, Lenkijos institucijos informavo Komisiją, kad likusių pastabų versti nebereikia.
- (15) Po to, 2007 m. kovo 28 d. raštu, kuris buvo užregistruotas Komisijoje tą pačią dieną, Lenkijos institucijos pateikė nuomonę apie suinteresuotųjų šalių pastabas.
- (16) Atsakydamos į 2006 m. balandžio 28 d. Komisijos raštą, Lenkijos institucijos 2006 m. birželio 6 d. raštu, užregistruotu 2006 m. birželio 8 d., pateikė papildomos informacijos apie priemonę. 2006 m. liepos 13 d. raštu, užregistruotu 2006 m. liepos 17 d., Lenkijos institucijos pateikė EEPS kopijas su atitinkamais priedais ir priedėliais (iš viso 609 dokumentus) popieriniu pavidalu.
- (17) 2006 m. gegužės 4 d. užregistruotu raštu Lenkijos institucijos paprašė išaiškinti vieną iš Komisijos komunikato dėl valstybės pagalbos, susijusios su per didelėmis sąnaudomis, tyrimo metodikos (toliau – per didelių sąnaudų tyrimo metodika) ⁽³⁾ punktų.
- (18) 2006 m. rugsėjo 27 d. raštu Komisija nusiuntė Lenkijos institucijoms punktų, kurie yra itin svarbūs rengiant elektros energijos pirkimo sutarčių nutraukimo prieš terminą įstatymo projektą, sąrašą.
- (19) 2006 m. rugpjūčio 17 d., 2007 m. sausio 5 d. ir 2007 m. gegužės 28 d. raštais buvo pateiktos skirtingos Įstatymo projekto dėl elektros energijos pirkimo sutarčių nutraukimo prieš terminą versijos, parengtos skirtingais teisinės procedūros etapais Lenkijoje, taip pat 2007 m. gegužės 29 d. užregistruotu elektroninio pašto laišku buvo pateikta projekto versija anglų kalba.
- (20) Procedūros metu 2007 m. sausio 31 d. ir 2007 m. balandžio 4 d. raštais, 2007 m. gegužės 2, 4, 7 ir 11 d. elektroninio pašto laiškais ir 2007 m. birželio 6 d. užregistruotu raštu Lenkija pateikė papildomos informacijos apie priemonę.
- (21) 2007 m. balandžio 3 d. raštu Komisija pateikė Lenkijos institucijoms užklausą apie pažangą, padarytą Įstatymo projekto dėl elektros energijos pirkimo sutarčių nutraukimo prieš terminą teisinių procedūrų srityje, ir apie veiksmus, kurių ėmėsi Lenkija, atsižvelgdama į ankstesnes diskusijas su Komisija.
- (22) Be to, atsižvelgiant į tyrimo procedūrą, 2006 m. balandžio 5 d., 2006 m. rugsėjo 7 d., 2006 m. spalio 26 d., 2007 m. vasario 2 d., 2007 m. vasario 22 d., 2007 m. balandžio 26 d., 2007 m. gegužės 2 d. ir 2007 m. gegužės 14 d. buvo surengti susitikimai su Lenkijos institucijomis.

⁽²⁾ Žr. 1 išnašą.

⁽³⁾ Komisijos priimta 2001 m. liepos 26 d.

(23) 2007 m. liepos 9 d. raštu Lenkija pateikė Įstatymo dėl elektros energijos sutarčių nutraukimo prieš terminą galutinę versiją, kurią Lenkijos parlamentas priėmė ir kuri įsigaliojo 2007 m. rugpjūčio 4 d. 2007 m. liepos 18 d. Lenkija pateikė įstatymo vertimą į anglų kalbą ir Aukštesniųjų parlamento rūmų, Senato, padarytų įstatymo pakeitimų sąrašą kartu su aiškinamuoju memorandumu.

(29) EEPS buvo pasirašytos per 1996–1998 m. laikotarpį, išskyrus vieną iš septynių EEPS, pasirašytą 1995 m. balandžio 12 d. su grupe *Południowy Koncern Energetyczny S.A.* (PKE), ir EEPS, pasirašytą 1994 m. rugpjūčio 26 d. su *Elektrownia Turów*. EEPS su *Elektrownia Turów* nebuvo taikomas sprendimas pradėti procedūrą⁽⁴⁾, todėl netaikomas ir šis sprendimas. Toliau pateikiamoje lentelėje išvardytos susijusios įmonės.

Lentelė

EEPS Lenkijoje

Nr.	Gavėjo pavadinimas
1	BOT Górnictwo i Energetyka S.A.
2	Południowy Koncern Energetyczny S.A.
3	Elektrownia Kozienice S.A.
4	Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.
5	Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin Pątnów II
6	Electrabel Połaniec S.A.
7	Elektrociepłownia Kraków S.A. ⁽¹⁾
8	Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A.
9	Elektrociepłownia Rzeszów S.A.
10	Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.
11	Elektrociepłownia Lublin Wrotków Sp. z o.o.
12	Elektrociepłownia Chorzów „ELCHO“ S.A.
13	Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.
14	Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.

⁽¹⁾ Ši EEPS nebuvo pasirašyta dėl konkurso.

Šaltinis: Sprendimas pradėti procedūrą.

2. PAGALBOS APIBŪDINIMAS

2.1. Elektros energijos pirkimo sutartys

(24) Dešimtojo dešimtmečio viduryje Lenkijos Vyriausybė nusprendė pradėti vykdyti programą, skirtą Lenkijos elektros energijos sektoriui modernizuoti ir suderinti su techniniais ir aplinkosaugos standartais, taikomais Vakarų Europoje.

(25) Siekdama įgyvendinti šią programą, Lenkija paskelbė konkursą naujų ar modernizuotų elektros gamybos jėgainių projektams atrinkti. Šiems projektams vykdyti pagal jų gamybos pajėgumus būtų sudaromos ilgalaikės EEPS. Sprendimą paskelbti konkursą priėmė Prekybos ir pramonės ministerija. Konkursą, ministerijai prižiūrint, organizavo *Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.* (PSE), valstybinis Lenkijos elektros energijos tinklo operatorius.

(26) Konkurso techniniai dokumentai ir specifikacijos buvo paskelbti 1994 m. rugpjūčio ir rugsėjo mėn. Dokumentuose buvo nurodyti trys projektų tikslai: pigios elektros energijos viešasis pirkimas, tinkamo tiekimo patikimumo lygmens užtikrinimas ir aplinkosaugos standartų gerinimas ir (arba) žalos aplinkai prevencija, atsižvelgiant į Lenkijos ir Vakarų Europos integracijos reikalavimus.

(27) Pasiūlymams įvertinti buvo naudojami įvairūs kriterijai, įskaitant projekto efektyvumą, kapitalo sąnaudų dydį, aplinką tausojančią veiklą ir pripažintų technologijų bei stabilių ir saugių kuro šaltinių naudojimą.

(28) Pasiūlymų pateikimo galutinis terminas buvo 1995 m. sausio 5 d. Buvo gauti 44 pasiūlymai. Mažiausiai patrauklūs pasiūlymai buvo atmesti. Su likusiais pasiūlymų teikėjais buvo pradėtos tiesioginės derybos. Šioms deryboms pasibaigus su keletu įmonių ar įmonių grupių buvo sudarytos EEPS.

(30) EEPS trukmė svyruoja nuo 7 iki 20 metų, skaičiuojant nuo datos, kai pradeda veikti elektrinė; dauguma jų buvo sudarytos ilgesniam nei 15 metų laikotarpiui. Paskutinės EEPS galiojimo terminas baigiasi 2027 m.

⁽⁴⁾ Atsižvelgiant į Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir Sutarčių, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (toliau – Stojimo aktas), kuris yra neatskiriamas Sutarties dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą (toliau – Stojimo sutartis) (OL L 236, 2003 9 23) dalis, IV priedą, iki 1994 m. gruodžio 10 d. suteikta pagalba yra laikoma esama pagalba.

- (31) Visos EEPS yra pagrįstos tais pačiais pagrindiniais principais:
- elektros energijos gamintojai išsipareigoja sukurti naujų pajėgumų, modernizuoti įrangą ir teikti PSE numatytą mažiausią elektros energijos kiekį iš minimos jėgainės;
  - PSE išsipareigoja nupirkti bent tą mažiausią elektros energijos kiekį;
  - elektros energijos pirkimo kaina nustatoma perleidžiant išlaidas vartotojams; elektros energijos gamintojai ima iš PSE mokestį, lygų visoms fiksuotoms ir kintamoms išlaidoms, pridėjus pelno dydį.

Tačiau atsižvelgiant į tai, kad galutinė EEPS versija kiekvienam projektui parengiama pagal konkrečių derybų rezultatus, jos nėra visiškai vienodos, gali skirtis tam tikri dalykai.

- (32) Kai kurios EEPS buvo iš dalies pakeistos (kelios – keletą kartų) jau pasirašytos. Šie pakeitimai pakeitė tam tikrus sutarties aspektus, tačiau visada buvo atsižvelgiama į pagrindinius pirmiau išvardytus principus.

2.2. Elektros energijos pirkimo sutarčių nutraukimo prieš terminą įstatymo projektas, dėl kurio buvo priimtas sprendimas pradėti procedūrą

- (33) Įstatymo projekte, dėl kurio buvo priimtas sprendimas pradėti procedūrą, buvo numatyta, kad 1 lentelėje išvardyti elektros energijos gamintojai gali savanoriškai nutraukti EEPS, sudarytas su PSE. Elektros energijos gamintojai, pasinaudoję šia sistema, galėtų gauti kompensaciją pagal Įstatymo projekte išdėstytas sąlygas.
- (34) Kompensacija gali padengti įmonės išlaidų, patirtų dėl EEPS vykdymo, ir pajamų, gautų pardavus elektrą, kurias įmonė gali panaudoti toms išlaidoms padengti, dalies skirtumą. Toliau šis skirtumas vadinamas „kompensuojamu skirtumu“. Šios išlaidos taip pat apima išlaidas, tiesiogiai susijusias su EEPS nutraukimu, pavyzdžiui, išlaidas, susijusias su paskolos grąžinimu prieš terminą.
- (35) Kompensacija mokama išmokant pradinę išmoką, vėliau iki 2016 m. kasmet išmokamos perskaičiuotos mokėtinios sumos, paskutinis mokėtinios sumos perskaičiavimas atliekamas 2016 m.
- (36) Pradinė išmoka lygi kompensuojamam skirtumui 2006–2025 m. laikotarpiu arba iki tų metų, kuriais iš pradžių buvo numatyta EEPS galiojimo termino pabaiga, atsižvelgiant į tai, kuris terminas yra ankstesnis, remiantis numatomomis kainų ir rinkos dalių tendencijomis tuo laikotarpiu.
- (37) Per laikotarpį nuo Įstatymo projekto įsigaliojimo dienos iki 2014 m. kompensuojamo skirtumo suma bus kasmet perskaičiuojama, remiantis realiais ekonominiais duomenimis ir lyginant ją su suma, kuri, remiantis prognozėmis, buvo apskaičiuota iš pradžių. Jeigu reali suma skirsis nuo numatytos, bus perskaičiuojama mokėtina suma, kuri gali būti teigiama arba neigiama, ir atsižvelgiant į tai bus atliekamas mokėjimas gavėjui arba gavėjas turės padengti skirtumą. Dėl praktinių priežasčių, visų pirma dėl laiko,

kurio reikia visiems duomenims surinkti ir sukaupiti, mokėtinų sumų perskaičiavimas realiai užtruks dvejus kalendorinius metus nuo metų, kurių ekonominiai duomenys pateikti.

- (38) 2016 m. bus sukurta nauja prognozavimo sistema, skirta kainų ir rinkos dalių tendencijoms per 2015–2025 m. laikotarpį arba iki tų metų, kuriais iš pradžių buvo numatyta EEPS galiojimo termino pabaiga, numatyti atsižvelgiant į tai, kuris terminas yra ankstesnis (toliau – likęs laikotarpis). Kompensuojamo skirtumo suma likusiam laikotarpiui, nustatytam remiantis šia prognozavimo sistema, bus lyginama su iš pradžių numatyta suma. Jei šios sumos skirsis, bus atliekamas galutinis mokėtinios sumos perskaičiavimas visam likusiam laikotarpiui. Kaip ir ankstesnės perskaičiuotos mokėtinios sumos, galutinė perskaičiuota mokėtina suma gali būti teigiama arba neigiama, ir atsižvelgiant į tai bus atliekamas mokėjimas gavėjui arba gavėjas turės padengti skirtumą.
- (39) Visa išmokėta kompensacija, įskaitant perskaičiuotas mokėtinias sumas, negali viršyti toliau nurodyti didžiausių galimų sumų. Šios didžiausios sumos nustatomos konkrečioms įmonėms arba, jei įmonės priklauso vienai grupei, įmonių grupei ⁽⁵⁾:

2 lentelė

Didžiausia galima kompensacija, numatyta Įstatymo projekto versijoje, kuri buvo analizuojama sprendime pradėti procedūrą

(tūkstančiais PLN)		
	Gavėjo pavadinimas	Didžiausia galima kompensacija
1	BOT Górnictwo i Energetyka S.A.	7 554 899
2	Południowy Koncern Energetyczny S.A.	5 085 101
3	Elektrownia Kozienice S.A.	1 610 729
4	Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.	1 106 014
5	Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin Pątnów II	2 173 335
6	Electrabel Połaniec S.A.	1 204 454
7	Elektrociepłownia Kraków S.A.	84 656
8	Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A.	132 773

⁽⁵⁾ NB: ši lentelė sudaryta remiantis dokumentais, kuriuos Lenkijos institucijos pateikė 2005 m. birželio 2 d. rašto 1 priede, kuriame pateikiama daugiau informacijos negu pradiniam pranešime apie Įstatymo projektą.

(tūkstančiais PLN)		
	Gavėjo pavadinimas	Didžiausia galima kompensacija
9	Elektrociepłownia Rzeszów S.A.	302 684
10	Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.	641 453
11	Elektrociepłownia Lublin Wrotków Sp. z o.o.	508 176
12	Elektrociepłownia Chorzów „ELCHO“ S.A.	1 338 272
13	Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.	1 013 081
14	Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.	540 323
	Iš viso	22 755 627

Šaltinis: Sprendimas pradėti procedūrą.

(40) Ši didžiausia galima suma yra lygi kompensuojamam skirtumui, apskaičiuotam 2006–2025 m. laikotarpiu, remiantis hipoteze, kad kainos elektros energijos rinkoje augs vienodai, bet lėtai nuo žemesnio lygio, nei esamas, iki Vakarų Europoje registruojamo lygio. Pagal šį scenarijų vidutinės elektros energijos kainos 2006 m. būtų maždaug 22 EUR/MWh, pamažu augtų iki 30 EUR/MWh 2015 m., tada kiek staigiau kiltų iki maždaug 40 EUR/MWh 2018 m. ir stabilizuotųsi ties šia suma, kuri iki nurodyto laikotarpio pabaigos 2025 m. šiek tiek svyruotų.

(41) Kompensaciją mokės PSE arba jos valstybei priklausanti pavaldžioji bendrovė; kompensacija bus finansuojama įvedus mokestį vartotojams, proporcingą jų įmokoms už prisijungimą prie elektros energijos perdavimo ir paskirstymo sistemos. Didelei pradinei išmokai finansuoti PSE ir (arba) jos pavaldžioji bendrovė pajamas iš mokesčio pavers akciniu kapitalu.

3. PRIEŽASTYS PRADĖTI PROCEDŪRĄ

(42) Sprendime pradėti procedūrą, siekdama įvertinti paskelbtą įstatymo projektą, Komisija išnagrinėjo pačiose EEPS numatytą valstybės pagalbą ir valstybės pagalbą mokant kompensacijas, nutraukus EEPS. Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 3 punkte, šios dvi priemonės yra glaudžiai susijusios.

(43) Abejonių, išreikštų sprendime pradėti procedūrą, santrauka pateikiama toliau 3.1 ir 3.2 punktuose. Dėl išsamesnio vertinimo Komisija pateikia nuorodą į sprendimo pradėti procedūrą 3 punktą.

3.1. Elektros energijos pirkimo sutartys

(44) Preliminarioje analizėje Komisija laikėsi nuomonės, kad EEPS galėjo teikti konkurencinį pranašumą sutarti pasirašiusiems elektros energijos gamintojams, o tai iškraipytų konkurenciją ir turėtų poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.

(45) Komisija išreiškė nuomonę, kad EERS nėra esama pagalba, nes, remiantis Stojimo sutartimi, nė viena EEPS neatitiko vienos iš trijų pagalbos kategorijų, kurios stojimo metu buvo laikomos esama pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 88 straipsnio 1 dalyje ⁽⁶⁾, reikalavimų.

(46) Visų pirma, nė viena iš EEPS (išskyrus sutartį, pasirašytą su *Elektrociepłownia Turów*) neįsigaliojo iki 1994 m. gruodžio 10 d. Antra, Komisijai nebuvo pranešta apie EEPS pagal vadinamąją „laikinąją procedūrą“ ir, trečia, nė viena EEPS nebuvo nurodyta esamos pagalbos sąraše, pridėtame prie Stojimo sutarties.

(47) Komisija pareiškė, kad atsižvelgiant į tai, jog apie EEPS nebuvo pranešta pagal EB sutarties 88 straipsnio 3 dalį, jose buvo numatyta neteisėta pagalba, kaip apibrėžta 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles ⁽⁷⁾, 1 straipsnio f punkte.

(48) Komisija išreiškė nuomonę, kad EEPS nuostatos ir sąlygos sudaro EEPS pasirašiusiems elektros energijos gamintojams palankesnes ekonomines sąlygas nei kitiems elektros energijos gamintojams, kurie nėra EEPS šalys, ir įmonėms kituose panašiuose sektoriuose, kuriuose tokių ilgalaikių susitarimų rinkos dalyviams net nebuvo pasiūlyta.

(49) Komisija taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad elektros energijos rinkos tapo konkurencingos ir kad elektra tarp valstybių narių buvo prekiaujama vėliausiai nuo 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽⁸⁾ įsigaliojimo. Todėl priemonės, teikiančios pranašumą vienai valstybei narei energetikos sektoriuje, buvo laikomos galinčiomis apriboti įmonių iš kitų valstybių narių galimybes eksportuoti elektrą į tą valstybę narę arba skatinančiomis elektros eksportą į antrajai grupei priklausančias valstybes nares.

(50) Komisija taip pat išreiškė nuomonę, kad šis pranašumas buvo suteiktas naudojant valstybinius išteklius, nes sprendimas pasirašyti EEPS buvo priimtas pagal valstybės

⁽⁶⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 3 dalies 1 punkto i papunktis.

⁽⁷⁾ OL L 83, 1999 3 27, p. 1.

⁽⁸⁾ OL L 27, 1997 1 30, p. 20.

politiką, kuri buvo vykdoma per tinklo operatorių PSE – valstybės įmonę. Atsižvelgiant į Europos Bendrijų Teisingumo Teismo (toliau – Teisingumo Teismas) praktiką, kai valstybei priklausanti įmonė naudoja savo lėšas taip, jog galima teigti, kad ji atlieka valstybei priskirtiną veiksmą, šios lėšos turėtų būti laikomos valstybiniais ištekliais, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje ⁽⁹⁾.

- (51) Todėl Komisija priėjo prie išvados, kad EEPS gali būti numatyta valstybės pagalba elektros energijos gamintojams, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.
- (52) Komisija nurodė, kad elektros energijos gamintojų gautai valstybės pagalbai analizuoti turėtų būti naudojama per didelių sąnaudų tyrimo metodika. Komisija, remdamasi šiuo metu turimais dokumentais, suabejojo, ar EEPS atitinka per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje nustatytus kriterijus.
- (53) Pirma, Komisijai kilo abejonių dėl pačių EEPS reglamentuojančių taisyklių, kurios apribojo didelės rinkos veikėjų dalies galimybes, suderinamumo su pagrindiniais per didelių sąnaudų tyrimo metodikos tikslais, t. y. spartinti sektoriaus liberalizavimą teikiant atitinkamas kompensacijas nesąžiningą konkurenciją patiriančioms įmonėms.
- (54) Antra, Komisijai kilo abejonių dėl to, ar EEPS numatyta pagalba atitiks išsamius per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje numatytus kriterijus, susijusius su finansavimo reikalavimus atitinkančių per didelių sąnaudų apskaičiavimu ir atitinkamos kompensacijos paskyrimu.

3.2. Kompensacija nutraukus EEPS prieš terminą

- (55) Sprendime pradėti procedūrą Komisija taikė tuos pačius argumentus, kokie buvo pateikti pirmiau, kad nustatytų, ar EEPS yra pagalbos elementų. Po to ji padarė laikiną išvadą, kad pagalba taip pat buvo numatyta kompensacijos nutraukus EEPS prieš terminą atvejais ⁽¹⁰⁾.
- (56) Tada Komisija analizavo pagalbos, teikiamos kompensacijos forma, derėjimą su per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje nustatytais kriterijais.
- (57) Komisijai kilo abejonių dėl to, ar kompensacija atitinka išsamius per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje numatytus kriterijus, susijusius su finansavimo reikalavimus atitinkančių per didelių sąnaudų apskaičiavimu ir atitinkamos kompensacijos paskyrimu.

⁽⁹⁾ Byla *Prancūzija prieš Komisiją* C-482/99 [2002], Rink. I-04397.

⁽¹⁰⁾ Žr. sprendimo pradėti procedūrą 3 dalies 1 punkto ii papunktį.

4. SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS

- (58) Paskelbus sprendimą pradėti procedūrą per nustatytą terminą arba, keletu atvejų, po termino pratęsimo, kurio paprašė suinteresuotosios šalys, Komisijai pastabas pateikė:
- a) elektros energijos gamintojai: *Elektrociepłownia Rzeszów S.A.* (toliau – *Elektrociepłownia Rzeszów*), *Electrabel SA* ir *Electrabel Połaniec S.A.* (toliau kartu – *Electrabel*), *Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin S.A.* ir *Elektrownia Pątnów II Sp. z o.o.* (toliau kartu – *PAK*), *BOT Górnictwo i Energetyka S.A.*, *BOT Elektrownia Opole S.A.* ir *BOT Elektrownia Turów* (toliau kartu – *BOT*), *Elektrociepłownia Chorzów „ELCHO“ Sp. z o.o.* *Elektrociepłownia Kraków S.A.* (toliau – *ECK*), *Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.* (toliau – *ECZG*) ir *Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.* (toliau – *ENS*);
- b) bankinės institucijos, suteikusios finansavimą elektros energijos gamintojams: *Dresdner Bank AG* Londono skyrius, bankas *Pekao S.A.*, *WestLB AG* Londono skyrius ⁽¹¹⁾ ir *WestLB AG* (toliau kartu – bankai);
- c) PSE.
- (59) Komisijai šalių pateiktos pastabos yra labai panašios, kartais iš esmės tokios pačios. Dėl šios priežasties Komisija, užuot aprašiusi kiekvienos suinteresuotosios šalies pastabas atskirai, sugrupavo suinteresuotųjų šalių pastabas į bendras kategorijas (žr. toliau).

4.1. Pastabos dėl EEPS

Taikymas po įstojimo ⁽¹²⁾

- (60) Suinteresuotosios šalys teigia, kad EEPS neturėtų būti laikomos „vis dar taikomomis po įstojimo“, kaip apibrėžta Stojimo akto IV priedo 3 dalies 1 punkto c papunktyje ⁽¹³⁾.
- (61) Suinteresuotosios šalys teigia, kad Komisija neturėtų svarstyti priemonių, kurios remiantis įstatymais buvo sukurtos iki įstojimo. Tai atitinka bendrąjį principą, kad

⁽¹¹⁾ Prašydamas surengti susitikimą su Komisija, *West LB AG* Londono skyrius 2006 m. gruodžio 27 d. raštu taip pat pateikė papildomų pastabų (žr. 39 išnašą toliau) dėl EEPS nutraukimo prieš terminą įstatymo projekto, kurį Lenkijos Vyriausybė priėmė 2006 m. gruodžio mėn. Susitikimas su *West LB AG* Londono skyriaus ir Lenkijos nuolatinio atstovo ES tarnybos atstovais įvyko 2007 m. kovo 14 d.

⁽¹²⁾ Pastabas pateikė *BOT*, *ENS*, *ECZG*, *ECK*, *ELCHO* ir *PAK*.

⁽¹³⁾ Žr. 3 išnašą.

teisės aktai neturi grįžtamosios galios. Bendrijoje galiojančios valstybės pagalbos taisyklės iki įstojimo nebuvo taikytos.

- (62) Suinteresuotosios šalys daro nuorodą į ankstesnius Komisijos sprendimus⁽¹⁴⁾, kuriuose Komisija nurodė, kad pagalbos sistemos, kurios, jų nuomone, buvo panašios į EEPS, po įstojimo netaikomos.
- (63) Jų nuomone, bet kokia pagalba, išmokėta pagal EEPS, turėjo būti suteikta prieš įstojimą. Metinius mokėjimus vis dar reikėtų atlikti, bet jie jau neturėtų būti laikomi nauja pagalba.
- (64) EEPS buvo nustatytas elektros energijos, kurią turi nupirkti PSE, kiekis ir elektros energijos pirkimo kaina nustatytam laikotarpiui. Bent jau tam tikrais atvejais kainos buvo apskaičiuojamos taip, kad negalėjo viršyti anksčiau šalių kartu nustatyto lygio, arba taip, kad svyravimai būtų apriboti iki pagrįsto dydžio, palyginti su tam tikros rinkos kainomis, t. y. objektyviausia galima norma. Realios kainos kartais buvo netgi žemesnės, ypač dėl to, kad Lenkijos reguliavimo institucija jų atžvilgiu vykdė netiesioginę kontrolę. Iki įstojimo didžiausius galimus valstybės įsipareigojimus taip pat aiškiai nulėmė EEPS.

Esama pagalba⁽¹⁵⁾

- (65) Suinteresuotosios šalys teigia, kad net jeigu reikėtų pripažinti, kad EEPS numatyta valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, tokia valstybės pagalba turėtų būti laikoma esama pagalba, kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkte.
- (66) Suinteresuotosios šalys mano, kad sprendimą, nustatantį, ar prieš stojimą suteikta pagalba, kuri ir toliau teikiama po įstojimo, turėtų būti laikoma nauja pagalba ar esama pagalba, reikėtų priimti tik remiantis Stojimo akto IV priedu. Suinteresuotųjų šalių nuomone, jeigu tokia pagalba negali būti laikoma esama pagalba pagal Stojimo akto IV priedą, ji turėtų būti nagrinėjama atsižvelgiant į Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto ii–v papunkčius.
- (67) Suinteresuotosios šalys teigia, kad Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktis taikomas EEPS ir todėl pagal EEPS teikiama esama pagalba.
- (68) Suinteresuotosios šalys taip pat teigia, kad Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio paskutinis sakinytis netaikomas EEPS dėl trijų priežasčių.

- (69) Pirma, *Alzetta Mauro* sprendime⁽¹⁶⁾ Teisingumo Teismas konstatavo, kad pagalba, kuri buvo teikiama tam tikroje rinkoje, kuri iš pradžių, iki jos liberalizavimo, buvo uždara konkurencijai, turi būti laikoma esama pagalba nuo rinkos liberalizavimo datos. Suinteresuotųjų šalių nuomone, šis sprendimas tiesiogiai pagrįstas EB sutarties 88 straipsnio 1 dalies aiškinimu ir todėl pagal teisės principus yra viršesnis už Reglamentą (EB) Nr. 659/1999.
- (70) Antra, bet kokiu atveju, su sąlyga, kad Reglamentas (EB) Nr. 659/1999 dar nebuvo įsigaliojęs, kai elektros energijos rinka buvo liberalizuota pagal Direktyvą 96/92/EB arba kai buvo pasirašytos EEPS, buvo taikomos taisyklės, išdėstytos *Alzetta Mauro* sprendime, o ne Tarybos reglamente (EB) Nr. 659/1999.
- (71) Trečia, palyginus skirtingų kategorijų formuluotes Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkte, galima daryti išvadą, kad 1 straipsnio b punkto v papunktis taikomas tik valstybės pagalbos schemomis, nes individuali pagalba nebuvo aiškiai paminėta.
- (72) Grįždamos šį teiginį, suinteresuotosios šalys taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad EEPS buvo privatinės teisės susitarimai, priešingai nei valstybinės priemonės. Suinteresuotųjų šalių nuomone, būtų neteisinga, jei pagal įstatymus ir teisėtai iki Lenkijos įstojimo į ES ir rinkos liberalizavimo sudarytos sutartys būtų laikomos neteisėtomis po įstojimo. Suinteresuotosios šalys mano, kad tai būtų platus ir atgaline data taikomas EB sutartyje numatytų valstybės pagalbos taisyklių aiškinimas, o tai nesuderinama su tarptautiniu lygmeniu pripažintais teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių principais.

Galimybė priskirti priemones valstybei

- (73) Toliau įvardijamos bankų pateiktos pastabos.
- (74) Bankai teigia, kad priemonė negali būti priskiriama valstybei – ji turi būti priskiriama PSE. Atsižvelgiant į Lenkijos elektros sektoriaus būklę tuo metu, kai buvo pasirašytos EEPS, vienintelis pasirinkimas pasirašant EEPS buvo sudaryti ilgalaikę sutartį. Tokios sutartys būtų buvusios sudarytos, jei PSE būtų buvusi privataus kapitalo rinkos veikėja. Todėl ir valstybė, ir sutarčių šalys buvo suinteresuotos sudaryti EEPS, užuot leidusios valstybei primesti politinį sprendimą PSE.

⁽¹⁴⁾ Komisijos sprendimai CZ 52/2003 (*Universal Banka*), CZ 58/2003 (*Evrobanka*), CZ 46/2003 (*Investicni a postovni banka*).

⁽¹⁵⁾ Pastabas pateikė ECZG, ECK ir bankai.

⁽¹⁶⁾ 2000 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas sujungtose bylose T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ir T-23/98.

Ekonominis pranašumas ⁽¹⁷⁾

- (75) Dauguma suinteresuotųjų šalių teigia, kad EEPS nesuteikia jokio ekonominio pranašumo.
- (76) Suinteresuotosios šalys kritikuoja Komisijos preliminarią išvadą, kad EEPS nustatytos kainos yra aukštesnės nei didmeninės rinkos kainos. Pasak suinteresuotųjų šalių, Komisija sprendime pradėti procedūrą aiškiai neišdėstė, kurios rinka ir kurios kainos minimos sprendime. Visų pirma, Lenkijos energijos birža buvo atidaryta tik 1999 m. gruodžio mėn., o iki to laiko jau buvo sudarytos dauguma EEPS. Suinteresuotųjų šalių manymu, jungiamosios linijos tarp Lenkijos ir kitų šalių tuo metu buvo perpildytos. Komisija klaidingai paminėjo 2003 m. Graikijoje užregistruotą kainą, t. y. visiškai skyrėsi geografinės ir laiko aplinkybės.
- (77) Energija, parduodama pagal EEPS, negali būti lyginama su energija, parduodama ne pagal EEPS, net jei tai vyksta Lenkijoje. Pirmuoju atveju atsižvelgiama į šiuolaikinius aplinkos apsaugos standartus, o pastaruoju energiją gamina daugiau žalos aplinkai darančios įmonės, kurios „atsik-atsikrato“ ⁽¹⁸⁾ pajėgumų pertekliaus ribinėmis sąnaudomis, naudodamos įvairias priemones, kurios neužtikrina kainų, kurios apimtų fiksuotas ir kintamas išlaidas. Elektros energijos gamintojai, veikiantys ne pagal EEPS, taip pat buvo subsidijuojami, tačiau priešingai nei iš elektros energijos gamintojų, veikiančių pagal EEPS, iš jų nebuvo reikalaujama atnaujinti savo įrangą. Bet kuriuo atveju jie nebuvo pajėgūs pagaminti pakankamai elektros energijos, kad būtų patenkinta bendra paklausa Lenkijoje, ypač 1997–1998 m.
- (78) Suinteresuotųjų šalių nuomone, EEPS turėtų būti analizuojamos atsižvelgiant į to meto, kai jos buvo sudarytos, aplinkybes, t. y. kai veikė centralizuota, reguliuojama elektros energijos sistema, turinti tik vieną klientą, o ne liberalizuota sistema su didmenine rinka.
- (79) EEPS buvo vienintelis būdas investicijoms, atitinkančioms Lenkijos elektros energijos sektoriaus reikalavimus, užtikrinti (visų pirma visai sistemai modernizuoti, aplinkos apsaugai gerinti ir energijos tiekimo patikimumui užtikrinti). Bankai reikalavo, kas EEPS būtų naudojamos kaip paskolų užstatai. Privataus investuotojo principas reiškė, kad bus atsižvelgiama į šiuos reikalavimus, o vienintelis būdas juos įvykdyti buvo EEPS. Suinteresuotosios šalys atkreipia dėmesį į tai, kad pagal EEPS investicijų ir prieinamumo išsipareigojimai priskiriami elektros energijos gamintojams.
- (80) Suinteresuotosios šalys teigia, kad PSE elgsena pasirašant EEPS neturėtų būti analizuojama pagal tai, ar įmonė gavo trumpalaikės naudos, o pagal tai, ar ji užtikrino ilgalaikių investicijų pelningumą ir (iš tinklo operatoriaus perspektyvos) ar užtikrino pastovų tiekimo patikimumą ir įvykdė viešųjų paslaugų teikimo išsipareigojimus. Suinteresuotosios šalys teigia, kad EEPS buvo sudarytos surengus skaidrų atvirą konkursą, kuris buvo surengtas nediskriminuojant dalyvių ir kuriame buvo atsižvelgta į mažiausią galimą kainą. Suinteresuotųjų šalių nuomone, remiantis Teisingumo Teismo praktika, galima spręsti, kad to savaiame pakanka, kad būtų atmeta išvada apie ekonominio pranašumo suteikimą ⁽¹⁹⁾. Prieš paskelbiant konkursą dėl EEPS, buvo atlikta mažiausios kainos analizė, kad būtų nustatyti investicijų prioritetai sektoriuje.
- (81) Suinteresuotosios šalys taip pat teigia, kad atsižvelgiant į tai, jog PSE veikė reguliuojamoje elektros energijos sistemoje, jos elgsena negali būti lyginama su įmonių, veikiančių normaliomis rinkos sąlygomis, elgsena. Taigi, PSE elgsena turėtų būti vertinama atsižvelgiant į objektyvius ir patikimus elementus, kuriuos, suinteresuotųjų šalių manymu, sudaro elektros energijos gamintojų patirtos išlaidos ⁽²⁰⁾. PSE elgsena atitinka privataus investuotojo principą, nes EEPS taikomos ne kam kitam, o fiksuotoms sąnaudoms, pridėjus kintamąsias sąnaudas ir pagrįstą pelno ribą.
- (82) Manoma, kad šiame sektoriuje operatoriai paprastai sudaro ilgalaikes sutartis, tokias kaip EEPS. Teigiama, kad tai yra įprasta rizikos pasidalijimo tarp elektros energijos gamintojo ir pirkėjo forma. Ilga sutarties trukmė neturėtų būti suprantama kaip pranašumas *per se*. Suinteresuotosios šalys cituoja daugybę pavyzdžių: *Electricité de France* ir *Péchiney* sutartį Prancūzijoje, dvi *Redes Energéticas Nacionais* ir *Turbogás* bei *Electricidade De Portugal* ir *Pego* sutartis Portugalijoje, taip pat sutartis, kurias sudarė *Northern Ireland Electricity* Jungtinėje Karalystėje. Suinteresuotosios šalys taip pat mini sutartį su Tarptautinių apskaitos standartų valdyba (TASV), tačiau pateiktos nuorodos buvo neteisingos ir Komisija negalėjo rasti dokumento ⁽²¹⁾. Suinteresuotosios šalys tvirtina, kad Komisija neišreiškė abejonių dėl šių sutarčių trukmės, nors trumpiausia buvo 15 metų. Suinteresuotosios šalys teigia, kad ilgalaikės sutartys taip pat yra įprastos JAV, tačiau konkrečių pavyzdžių nepateikia.

⁽¹⁹⁾ Nuoroda į Teismo sprendimą byloje T-116/01 ir T-118/01 (*P&O European Ferries*), 118 punktą.

⁽²⁰⁾ Nuoroda į Teismo sprendimą byloje C-83/1 P, C-93/1 P ir C-64/01 P *Chronopost* ir kiti prieš *Ufex* ir kitus, 38 ir 39 punktai.

⁽²¹⁾ Lenkijos institucijos šio teiginio savo pastabose nepatvirtino.

⁽¹⁷⁾ Pastabas pateikė BOT, ENS, ECZG, ECK, ELCHO, Rzeszów, bankai, PAK, *Electrabel* ir PSE.

⁽¹⁸⁾ Suinteresuotųjų šalių vartojama formuluotė.

- (83) Suinteresuotosios šalys taip pat tvirtina, kad EEPS negarantuoja pelno iš investicijų. PSE ir reguliavimo institucijos išlaikė teises priemones iš investicijų gaunamam pelnui apriboti. Visų pirma, reguliavimo institucijos gali persvarstyti kainas ir neleisti imti per didelius ar nepagrįstus mokesčius. PSE ne visada išnaudojo visą elektrinių pajėgumą, o pelną, gautą pagerinus našumą, ištraukė apskaičiuodama elektros kainas sutartyse. Elektros energijos gamintojai taip pat teikia garantijas dėl tam tikros rizikos, susijusios, pavyzdžiui, su finansavimu, statyba, valdymu ir technine priežiūra.
- (84) Kadangi EEPS neteikia jokio ekonominio pranašumo, teigiama, kad jose nėra valstybės pagalbos, kaip apibrėžta EB steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.
- (85) Privataus kapitalo suinteresuotosios šalys taip pat teigia, kad netgi jei EEPS teiktų kokį nors ekonominį pranašumą, šio ekonominio pranašumo vertę rodytų pardavimo kaina, dėl kurios susitarta privatizuojant elektrines. EEPS buvo reikalingos vykdant privatizaciją, nes jos buvo viena iš pagrindinių šių jėgainių privatizacijos sutarčių išankstinių sąlygų. Suinteresuotosios šalys teigia, kad remiantis Teisingumo Teismo sprendimais bylose *Banks* ⁽²²⁾ ir *Falck*, pirmiau minėtos aplinkybės paneigia bet kokį ekonominį pranašumą, kylantį dėl EEPS.
- (89) Antra, EEPS, įskaitant priedus, nustatomos aiškios taisyklės, reglamentuojančios BEP išlaidų kompensavimą iš pat pradžių. Tai yra derybų dėl EEPS dalis. Kai kurios EEPS buvo iš dalies keičiamos keletą kartų, net ir po Lenkijos įstojimo į Europos Sąjungą, tačiau tai neturėjo reikšmingo poveikio kompensavimo taisyklėms ar numatytiems sumoms.
- (90) Trečia, kompensacija, mokama pagal EEPS, neviršija teikiamų BEP išlaidų. EEPS taikomos tik perkamos elektros energijos gamybos išlaidoms (pvz., statybos išlaidoms, kapitalo išlaidoms, fiksuotoms ir kintamoms eksploataavimo ir priežiūros išlaidoms, pridėtinėms išlaidoms) ir pagrištam pelno dydžiui.

Bendros ekonominės svarbos paslaugos ⁽²³⁾

- (86) Suinteresuotosios šalys teigia, kad elektros energijos gamintojai, kurie yra EEPS šalys, teikia bendros ekonominės svarbos paslaugas (toliau – BEP).
- (87) Valstybės pagalba, teikiama pagal EEPS, jei teikiama, atitinka keturis suvestinius kriterijus, kuriuos Teisingumo Teismas nustatė sprendime byloje *C-280/00* (toliau – *Altmark* sprendimas) ⁽²⁴⁾.
- (88) Pirma, elektros energijos gamintojams, kurie yra EEPS šalys, bus patikėta teikti BEP. Tokią išvadą galima daryti, remiantis 1997 m. Lenkijos energetikos įstatymo 1 straipsnio 2 dalimi, kurioje teigiama, kad valstybė turi užtikrinti nuolatinį ir nepertraukiamą energijos tiekimą galutiniams vartotojams techniškai ir ekonomiškai pagrįstu būdu, atsižvelgiant į aplinkos apsaugos reikalavimus. Suinteresuotosios šalys bendros ekonominės svarbos paslaugomis, kurias jos yra įsipareigojusios teikti, taip pat laiko kuro tiekimo diversifikavimą ir azoto oksido išmetimo arti miesto teritorijos sumažinimą. Valstybėms narėms palikta didelė laisvė spręsti, kurios paslaugos yra laikomos BEP.
- (91) Ketvirta, teikti BEP buvo patikėta įmonėms, išrinktoms surengus atvirą konkursą sudaryti EEPS, kuriame buvo laikomasi konkurencingumo ir nediskriminavimo sąlygų.
- (92) Atsižvelgdamos į tai, kas paminėta pirmiau, suinteresuotosios šalys daro išvadą, kad EEPS atitinka keturis suvestinius kriterijus, minimus *Altmark* sprendime, ir turėtų būti laikoma, kad jose nenumatyta pagalba kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.
- (93) Suinteresuotosios šalys taip pat teigia, kad netgi jei EEPS būtų laikomos neatitinkančiomis keturių suvestinių *Altmark* sprendime išdėstytų kriterijų, jos vis vien galėtų būti laikoma, kad jos atitinka bendrosios rinkos sąlygas pagal EB sutarties 86 straipsnio 2 dalį.
- (94) Kaip nurodyta 88 konstatuojamojoje dalyje, pagal EEPS elektros energijos gamintojams pavesta teikti BEP, kurių esmė išdėstyta Lenkijos įstatymuose. EEPS yra laikomos būtina priemone, siekiant užtikrinti BEP teikimą; priešingu atveju gali būti nerasta tinkamų elektrinių plėtros finansavimo šaltinių. Pagal EEPS teikiama pagalba atitinka BEP

⁽²²⁾ Byla C-390/98 *H.J. Banks & Co.* ir bylos C-74/00 *P* ir C-75/00 *P Falck SpA* ir *Acciaierie di Bolzano SpA*.

⁽²³⁾ Pastabas pateikė BOT, ENS, ACZG, ECK, ELCHO, PAK ir PSE.

⁽²⁴⁾ Byla C-280/00 *Altmark Trans GmbH* ir *Regierungspräsidium Magdeburg* prieš *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* ir *Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht* [2003], Rink. I-07747.

⁽²⁵⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 37.

teikimo tikslą, nes tokia pagalba padengia ne daugiau nei bendrą elektros energijos gamybos išlaidų sumą, pridėjus pagrįstą pelno dydį. Trumpai tariant, atsižvelgiant į labai ribotą jungiamųjų linijų tarp Lenkijos elektros energijos tinklo ir kitų elektros energijos tinklų Europos Sąjungoje skaičių, pagalba negalėtų daryti tokio poveikio valstybių narių tarpusavio prekybos plėtrai, kuris prieštarautų Bendrijos interesams.

Selektyvumas ⁽²⁶⁾

- (95) Suinteresuotosios šalys mano, kad EEPS sistemoje nėra selektyvumo elementų.
- (96) Pasak suinteresuotųjų šalių, negalima automatiškai daryti prielaidos, kad priemonė, kuri yra palankesnė tik vienam šalies ekonomikos sektoriui, yra selektyvi. Suinteresuotosios šalys teigia, kad Komisija visada turėtų apibrėžti atitinkamą geografinę ir produktų rinką. Tada Komisija turėtų nustatyti pagalbos priemonės gavėjo konkurentus šioje rinkoje, kad nuspręstų, ar priemonė yra selektyvi. Konkrečiu atveju konkursas EEPS šalims atrinkti buvo atviras, skaidrus ir nebuvo diskriminacijos, o tai reiškia, kad jis nebuvo selektyvus.
- (97) Suinteresuotosios šalys taip pat teigia, kad tam tikram sektoriui būdingos priemonės negali būti selektyvios, jei jų atsiradimą lemia rinkos jėgos. Teisingumo Teismo *Van der Kooy* sprendime ⁽²⁷⁾ nagrinėtos priemonės yra tipiškas tokio pobūdžio neselektyvių priemonių pavyzdys.
- (98) Suinteresuotosios šalys taip pat pažymi, kad sprendimą sudaryti EEPS priėmė ne valstybė, bet PSE. Selektivitymo kriterijų reikėtų pakeisti privataus investuotojo principu.

Konkurencijos iškraipymas ir poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai ⁽²⁸⁾

- (99) Suinteresuotosios šalys teigia, kad Komisija turėjo išnagrinėti, ar EEPS iškraipo konkurenciją arba daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, tada, kai jos buvo sudarytos.
- (100) EEPS buvo pasirašytos tuo metu, kai Lenkijos elektros energijos rinkoje nebuvo konkurencijos. Tuo metu Direktyva 96/92/EB Lenkijai taikoma nebuvo. Lenkija tuo metu buvo tik neseniai pradėjusi derybas dėl narystės ES – dar

net nebuvo nustatyta galutinė stojimo data. Tuo metu kainos buvo visiškai reguliuojamas, įskaitant kainas, nustatomas elektros energijos gamintojams, kurie nebuvo EEPS šalys. Taigi EEPS tuo metu negalėjo būti laikomos iškraipančiomis konkurenciją.

- (101) Suinteresuotosios šalys atkreipia dėmesį į tai, kad tuo metu, kai buvo pasirašytos EEPS, Lenkija nebuvo Europos Sąjungos valstybė narė. Be to, tinklų sujungimas tarp Lenkijos ir jos kaimynų buvo ribotas, o elektros energija, gaminama pagal EEPS, buvo brangesnė negu elektros energija, gaminama ne pagal EEPS. Taigi, negalima teigti, kad EEPS padarė poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai tuo metu, kai jos buvo pasirašytos.

Derėjimas, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punkte ⁽²⁹⁾

- (102) Suinteresuotosios šalys teigia, kad, jeigu pagal EEPS būtų teikiama valstybės pagalba, jos galėtų būti paskelbtos derančiomis su bendrąja rinką pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punktą.
- (103) Suinteresuotosios šalys teigia, kad EEPS negali būti laikomos pagalba veiklai. Pagalba veiklai (priešingai nei pagalba investicijoms) yra „pagalba, skirta sumažinti įmonės išlaidas, kurias ji paprastai patiria vykdydama kasdienį administravimą arba savo įprastą veiklą“. Mokėjimai, atliekami pagal EEPS, negali būti laikomi tokia pagalba. Tokiais mokėjimais padengiama kaina, mokama už prekes ir paslaugas pagal verslo sutartį. Be to, EEPS tikslas yra sudaryti galimybes įgyvendinti investicinį projektą, o tai rodo, jog šios elektros energijos pirkimo sutartys yra investicinės (priešingai nei veiklos) priemonės.
- (104) Suinteresuotosios šalys taip pat mano, kad Komisija turėtų pripažinti, jog yra išskirtinių sąlygų, į kurias atsižvelgiant šiuo atveju galėtų būti suteiktas leidimas teikti pagalbą veiklai. Reikėtų tinkamai atsižvelgti į Lenkijos elektros energijos sektoriaus būklę dvidešimto amžiaus dešimtmetyje. Aišku, Lenkiją būtų galima laikyti vienu iš EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies a priede nurodytų regionų. Kai kurie susiję elektros energijos gamintojai buvo įsikūrę vietovėse, kuriose uždarymas būtų turėjęs reikšmingą poveikį visai bendruomenei. EEPS taip pat paskatino elektros energijos sektoriaus plėtrą Lenkijoje ir visos ekonomikos vystymąsi, atsižvelgiant į šio sektoriaus svarbą.

⁽²⁶⁾ Pastabas pateikė BOT, ENS, ECZG, ELCHO ir bankai.

⁽²⁷⁾ 1988 m. vasario 2 d. Teisingumo Teismo sprendimas, jungtinės bylos 67, 68 ir 70/85.

⁽²⁸⁾ Pastabas pateikė BOT, ENS, ECK, ELCHO, bankai ir PAK.

⁽²⁹⁾ Pastabas pateikė BOT, ENS, ELCHO ir PAK.

Derėjimas, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punkte ⁽³⁰⁾

(105) Suinteresuotosios šalys teigia, kad, jeigu pagal EEPS būtų teikiama valstybės pagalba, jos galėtų būti paskelbtos derančiomis su bendrąja rinka pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą.

(106) Suinteresuotųjų šalių manymu, kai buvo pasirašytos EEPS, Lenkijos elektros energijos sektorius žlugdė Lenkijos ekonomiką. Teigiama, kad EEPS buvo būdas pagerinti šią sunkią padėtį.

Derėjimas, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte ⁽³¹⁾

(107) Suinteresuotosios šalys teigia, kad, jeigu pagal EEPS būtų teikiama valstybės pagalba, jos galėtų būti paskelbtos derančiomis su bendrąja rinka pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

(108) Šiuo klausimu suinteresuotosios šalys laikosi nuomonės, kad EEPS neturėtų būti analizuojamos atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodiką, nes jos nebuvo skirtos šioms išlaidoms kompensuoti. Vietoj to, EEPS turėtų būti analizuojamos atsižvelgiant į 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

(109) Suinteresuotosios šalys tvirtina, kad EEPS buvo skirtos sudaryti galimybę plėtoti Lenkijos elektros energijos sektorių pritraukiant užsienio investicijas į šiuolaikines, aplinką tausojančias elektrines. Taigi, EEPS buvo siekiama „sudaryti tam tikros ekonominės veiklos plėtros galimybes“.

(110) Suinteresuotosios šalys taip pat tvirtina, kad EEPS poveikis elektros energijos prekybai tarp valstybių narių buvo nedidelis. Dėl techninių priežasčių jungiamosios linijos tarp Lenkijos ir kitų šalių buvo ribotos. Importui buvo sudarytos techninės kliūtys, o eksporto galimybės buvo visiškai naudojamos, taigi negalima teigti, kad EEPS įvedė apribojimus šioje srityje. Suinteresuotųjų šalių manymu, savo pradinėje ataskaitoje apie energetikos rinką ⁽³²⁾ Komisija nenurodė EEPS kaip kliūtis Europos energetikos rinkų integracijai. Suinteresuotosios šalys daro išvadą, kad EEPS „neturėjo neigiamo poveikio prekybos sąlygoms, kuris prieštarautų bendriems interesams“.

(111) Suinteresuotosios šalys taip pat teigia, kad EEPS turėjo būti analizuojamos atsižvelgiant į Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ⁽³³⁾, turint omenyje tai, kad EEPS buvo konkrečiai skirtos padėti elektros energijos gamintojams įvykdyti reikalavimus, numatytus 2001 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2001/80/EB dėl tam tikrų teršalų, išmetamų į orą iš didelių kurą deginančių įrenginių, kiekio apribojimo ⁽³⁴⁾.

EEPS turi būti nagrinėjamos pagal laikinąjį mechanizmą, nurodytą Stojimo sutartyje ⁽³⁵⁾

(112) Suinteresuotosios šalys teigia, kad EEPS turi būti nagrinėjamos pagal Komisijos inicijuotą valstybės pagalbos procedūrą Nr. PL 1/03 ⁽³⁶⁾, taikant laikinąjį mechanizmą, numatytą Stojimo sutartyje.

(113) Byloje Nr. PL 1/03 buvo nagrinėjamas Lenkijos pranešimas apie įstatymo projekto dėl EEPS panaikinimo pirminę versiją. Suinteresuotosios šalys mano, kad, nagrinėjama pranešimą, Komisija turbūt priėjo prie tokios pačios išvados dėl EEPS ir pirminio įstatymo projekto sąsajos kaip ir dėl EEPS ir Įstatymo projekto sąsajos, būtent, kad EEPS ir įstatymo projektas yra „glaudžiai susiję“.

(114) Suinteresuotųjų šalių manymu, loginė išvada yra tokia, kad Komisija turėjo išanalizuoti EEPS taikydama tokią pačią procedūrą kaip ir analizuodama pirminį Įstatymo projektą, t. y. procedūrą Nr. PL 1/03, lygiai taip, kaip ir nagrinėjamu atveju.

(115) Suinteresuotosios šalys atkreipia dėmesį į tai, kad sprendimas pradėti procedūrą taip pat panaikina Komisijos sprendimą dėl bylos PL 1/03. Komisija pagrindė šį panaikinimo galią turintį sprendimą tuo, kad Lenkija neįgyvendino pirminio Įstatymo projekto prieš įstodama į ES ir todėl Stojimo sutartyje numatytos procedūros jai nebuvo taikomos. Suinteresuotosios šalys teigia, kad tokiu sprendimu nepaisoma esminio pirminio Įstatymo projekto ir EEPS santykio. Priešingai nei pirminis Įstatymo projektas, EEPS ir toliau būtų taikomos procedūros, nustatytos Stojimo sutartyje. Komisija turėjo ir toliau analizuoti EEPS, remdamasi procedūra Nr. PL 1/03, t. y. pagal Stojimo sutarties procedūras, ir neturėjo inicijuoti naujos procedūros pagal EB sutartį.

⁽³⁰⁾ Pastabas pateikė ELCHO, PAK ir PSE.

⁽³¹⁾ Pastabas pateikė BOT, ENS, ELCHO, PAK ir PSE.

⁽³²⁾ http://europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/po_1.pdf.

⁽³³⁾ OL C 37, 2001 2 3, p. 3.

⁽³⁴⁾ OL L 309, 2001 11 27, p. 1.

⁽³⁵⁾ Pastabas pateikė ELCHO, bankai ir PAK.

⁽³⁶⁾ 2004 m. vasario 3 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos byloje PL 1/03 – Lenkija – Per didelių sąnaudų kompensavimas Lenkijoje. 2004 m. vasario 3 d. raštas C(2004)167 galutinis.

Teisių netekimas ⁽³⁷⁾

- (116) Suinteresuotosios šalys teigia, kad EEPS nutraukimas reiškia, kad jos netenka savo teisių ⁽³⁸⁾ (be atitinkamos kompensacijos) ⁽³⁹⁾.

4.2. Pastabos dėl Įstatymo projekto

- (117) Pastabas dėl Įstatymo projekto pateikė tik ELCHO, bankai ir PAK.
- (118) Suinteresuotosios šalys kartoja savo nuomonę, kad EEPS nesuteikia jokio ekonominio pranašumo (žr. pirmiau). Jos teigia, kad dėl šios priežasties teisingos kompensacijos nutraukus sutartį išmokėjimas taip pat negali suteikti pranašumo. Suinteresuotosios šalys daro nuorodą į Asteris sprendimą ⁽⁴⁰⁾. Teigiama, kad kompensacija, išmokama pagal Įstatymo projektą, yra lygi atlygintiniams nuostoliams, be to, ją garantuoja tarptautinė privatinė teisė bei Energetikos chartijos sutarties 10 straipsnis.
- (119) Suinteresuotosios šalys taip pat teigia, kad Įstatymo projekte nenumatomi valstybiniai išteklių tiems atvejams, jei parafiskalinis mokestis, skirtas jam finansuoti, bus gaunamas ne iš PSE, o iš vieno ar daugiau privataus kapitalo operatorių ar įmonių.
- (120) Suinteresuotosios šalys taip pat teigia, kad Įstatymo projektą galima laikyti derančiu su EB sutartimi 87 straipsnio 3 dalies a–c punktų ir 86 straipsnio 2 dalies atžvilgiu. Šiuo atžvilgiu suinteresuotosios šalys remiasi tais pačiais teiginiais, kurie buvo naudojami aptariant EEPS derėjimą su šiomis Sutarties nuostatomis.

- (121) Atsižvelgdami į tai, kad Įstatymo projektas dera su per didelių sąnaudų tyrimo metodika, bankai teigia, kad šis metodas buvo sumanytas ir patvirtintas visai kitomis aplinkybėmis. Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos tikslas buvo išspręsti problemą, kylančią dėl būtinųjų išlaidų, patiriamų liberalizavus rinką, susigrąžinimo. Įstatymo projekte, priešingai, buvo atsižvelgta į aplinkybes Lenkijoje EEPS pasirašymo metu. Bankai kritikuoja tai, kad savo sprendime pradėti procedūrą Komisija tam tikras elektrines Lenkijoje priskyrė prie „neproduktyvių“ ir stengėsi išanalizuoti, ar Įstatymo projektas užtikrins garantuotą įplaukų dydį prieš pradėdant vykdyti liberalizaciją. Bankų manymu, remiantis tokia logika, visos elektrinės, pastatytos prieš naujos valstybės narės įstojimą į Europos Sąjungą, būtų laikomos neproduktyviomis, taigi būtų laikoma, kad visose su šiomis elektrinėmis sudarytose sutartyse automatiškai numatyta valstybės pagalba. Atsižvelgiant į tai būtų galima daryti plataus masto išvadą, kad visos sutartys turėtų būti nutrauktos stojimo į ES dieną, o tada turėtų būti pradėtos naujos derybos. Teisiniu ar ekonominiu požiūriu tai būtų beprasmiška. Bankai taip pat nurodo, kad Komisija nepateikė jokių įtikinamų ar apčiuopiamų įrodymų, kad elektrinės yra neproduktyvios.

- (122) Kitaip tariant, bankų manymu, Komisija neteisingai suskirstė elektrines į tas, kurios buvo užbaigtos arba beveik užbaigtos stojimo metu, ir kitas jėgaines. Taip pasielgdama Komisija neatsižvelgė į tai, kad kompensacija turi būti apskaičiuojama remiantis nustatytais vidaus ir tarptautinės teisės taisyklėmis. Bankų manymu, kaina, kurią naujas rinkos veikėjas yra pasirengęs mokėti, kad patektų į rinką, nėra susijusi su šiais skaičiavimais.

5. LENKIJOS PASTABOS DĖL SPRENDIMO PRADĖTI PROCEDŪRĄ

5.1. Pastabos dėl EEPS

⁽³⁷⁾ Pastabas pateikė Rzeszów ir West LB AG Londono skyrius.

⁽³⁸⁾ Rzeszów šio teiginio išsamiau nepagrindė. Tačiau papildomose pastabose West LB AG Londono skyrius (plg. 11 išnašą) teigia, kad nors EEPS nutraukimo prieš terminą įstatymo projekte numatytas savanoriškas EEPS nutraukimas, realiai Įstatymas tokį nutraukimą pavers privalomu. Be to, panaikinus sistemos mokesčių reguliavimo elementus, įsigaliojus Įstatymui PSE nebegaus lėšų savo išpareigojimams pagal EEPS įvykdyti, o tai gali lemti tai, jog PSE turės didelių sunkumų vykdydama savo išpareigojimus pagal EEPS. Todėl, jeigu elektros energijos gamintojai nenutrauks sutarties savanoriškai, labai padidės rizika negauti visos sutarties įgyvendinimui finansuoti skirtos sumos.

⁽³⁹⁾ West LB AG Londono skyriaus manymu, kompensacijos už per dideles sąnaudas apskaičiavimo ir mokėjimo būdas iš esmės atima iš finansinių institucijų paskolų grąžinimo šaltinį, dėl kurio buvo susitarta pagal EEPS. Finansinės institucijos netektų savo teisių be kompensacijos. West LB teigia, kad dėl šios priežasties įstatymo projekte mažiausiai turėtų būti numatyta kompensacija, kuri užtikrintų, jog finansinės institucijos nedelsiant galėtų susigrąžinti visas lėšas, suteiktas elektros energijos gamintojams.

⁽⁴⁰⁾ 1988 m. rugsėjo 27 d. Teisingumo Teismo sprendimas sujungtose bylose C-106–120/87, 23 ir 24 punktai.

- (123) Lenkija mano, kad valstybės pareiga yra užtikrinti energijos saugumą, o tai apima energijos tiekimo patikimumą, tinkamai atsižvelgiant į aplinkos apsaugos reikalavimus.

- (124) Lenkija teigia, kad EEPS buvo vienintelis būdas įvykdyti šią pareigą Lenkijoje tuo metu, kai buvo pasirašytos sutartys. Lenkijos elektros energijos rinkai modernizuoti reikėjo didelių investicijų, o pačių energetikos įmonių išteklių buvo labai riboti. Bankų iniciatyva paskolų suteikimas tapo priklausomas nuo tam tikro garantuoto pajamų dydžio nustatyto laikotarpiu. EEPS buvo laikomos užstatu už šias paskolas.

(125) PSE buvo vienintelė įmonė, galinti užtikrinti EEPS įgyvendinimą. Analizuojant šios įmonės elgseną, reikėtų atsižvelgti į tai, kad pagrindinis valstybės motyvas yra ne uždirbti pelną, o įvykdyti bendrojo intereso pareigas.

(126) Lenkija teigia, kad atsižvelgiant į tai, jog EEPS buvo sudarytos surengus atvirą, skaidrų, nediskriminacinį konkursą, valstybės dalyvavimas jose turėtų būti suvokiamas kaip rinkos kainos už pareigos įvykdymą viešojo intereso tikslais nustatymas, o tai leidžia daryti išvadą, kad EEPS nenumatyta valstybės pagalba. Tai dera su Komisijos skatinamos viešosios ir privačiosios partnerystės sąvoka.

(127) Lenkijos manymu, EEPS buvo sudarytos pagal rinkos sąlygas, o jų forma visų pirma rodė bankų pasiūlytas kredito sąlygas elektros energijos gamintojams.

(128) Be to, Lenkija teigia, kad, atsižvelgiant į tai, jog sąvokos BEBP ir viešoji ir privačioji partnerystė visada siejamos su konkrečiu sektoriumi, EEPS negali būti laikomos priemonėmis, kurios yra taikomos vien tik konkrečiame sektoriuje.

(129) Lenkija taip pat teigia, kad privatizuojant elektrines, nustatant pardavimo kainą buvo atsižvelgta į EEPS nurodytą vertę. Todėl galima atmesti bet kokio ekonominio pranašumo galimybę, kuri yra viena iš sudedamųjų elementų nustatant valstybės pagalbą.

(130) Lenkija taip pat mano, kad EEPS yra pagalba, kuri vis dar taikoma po įstojimo. Lenkija mano, kad EEPS yra individuali pagalba, ir teigia, kad jų įgyvendinimas (netgi po įstojimo) yra ne kas kita, o pagalbos, suteiktos prieš įstojimą, išmokėjimas. EEPS taip pat aiškiai nustatyti didžiausi galimi valstybės įsipareigojimai.

(131) Lenkijos nuomone, per didelių sąnaudų tyrimo metodika negali būti taikoma pačioms EEPS. Ji gali būti taikoma tik nutraukus EEPS.

(132) Taigi Lenkijos institucijos prieštarauja teiginiui, kad EEPS garantuoja tam tikrą elektros energijos kainą konkrečiu laikotarpiu. Lenkija teigia, kad vietoj to EEPS užtikrina, kad elektros energijos gamybos išlaidos būtų padengtos ir sudaro galimybes nedidelio dydžio pelnui, kuris reikalingas skolai grąžinti, sukaupti. Lenkijos manymu, atsižvelgiant į rinkos ekonomikos principus, į produkto ar paslaugos kainą visada turėtų būti įtrauktos kapitalo, skirtos investicijoms finansuoti, išlaidos.

5.2. Pastabos dėl Įstatymo projekto

(133) Lenkija atsakė į Komisijos sprendime pradėti procedūrą išreikštas abejones dėl Įstatymo projekto, pasiūlydama iš dalies pakeistą Įstatymo projekto versiją. Įstatymo projektas įsigaliojo 2007 m. rugpjūčio 4 d. ir todėl toliau vadinamas Įstatymu.

(134) Kalbant apie valstybės pagalbą, toliau pateikiamas punktų, kuriuose nauja Įstatymo versija skiriasi nuo pradinės versijos, aprašymas, kaip apibūdinta 2.2 dalyje.

(135) Pagalbos gavėjų sąrašas ir didžiausia galima kompensacijos suma buvo iš dalies pakeisti. Naujas per didelių sąnaudų kompensavimo sumų galimiems gavėjams sąrašas yra toks:

3 lentelė

Kompensacijos dydžiai iš dalies pakeistame Įstatyme

(tūkstančiais PLN)	
Gavėjo pavadinimas	Didžiausia galima kompensacija
BOT Górnictwo i Energetyka S.A.	4 536 851
Południowy Koncern Energetyczny S.A.	1 479 745
Elektrownia Kozienice S.A.	623 612
Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.	633 496
Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin Pątnów II	1 377 880
Elektrociepłownia Kraków S.A.	0
Elektrociepłownia Rzeszów S.A.	297 415
Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.	777 535
Elektrociepłownia Lublin Wrotków Sp. z o.o.	425 263
Elektrociepłownia Chorzów „ELCHO“ S.A.	888 581
Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.	464 297
Elektrociepłownia Gorzów S.A.	72 755
Iš viso	11 577 430

Šaltinis: Lenkijos pateiktas Įstatymo 2 priedėlis.

(136) Palyginti su sąrašu 2 lentelėje, iš dalies pakeistame gavėjų sąrašė:

a) nebėra *Electrabel Połaniec S.A.* ir *Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A.*, nes per tą laiką jų EEPS galiojimo terminas pasibaigė;

b) nebėra *Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.*, nes EEPS su šia elektrine buvo nutraukta prieš pabaigiant elektrinės statybą;

- c) dabar įtraukta *Elektrociepłownia Gorzów S.A.*, kuri įvykdė reikalavimus išmokoms pagal Įstatymo projektą gauti.
- (137) *Elektrociepłownia Kraków S.A.* vis dar atitinka reikalavimus išmokoms pagal Įstatymą gauti, tačiau didžiausias galimas kompensacijos dydis yra lygus nuliui.
- (138) Pagrindinės taisyklės, reglamentuojančios didžiausios galimos per didelių sąnaudų kompensacijos sumos, nurodytos 3 lentelėje pirmiau, apskaičiavimą, yra nustatytos Įstatymo 27 straipsnyje.
- (139) Didžiausios galimos kompensacijos sumos buvo apskaičiuotos kaip skirtumas tarp:
- a) išlaidų investicijoms, neatskaičius nusidėvėjimo, nuo 2007 m., kurioms padengti nebuvo skirta pagalba investicijoms; ir
- b) įmonės grynųjų pinigų srauto dalies, kurią ji galės panaudoti investicijų išlaidoms padengti.

Išlaidos investicijoms yra ilgalaikio turto grynoji buhalterinė vertė, kaip numatyta Įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje. Išlaidos investicijoms, neatskaičius nusidėvėjimo, yra ilgalaikio turto buhalterinė vertė, atskaičius nusidėvėjimo vertę.

Taigi nuo šios sumos atskaičiuojama:

- elektrinės likutinė buhalterinė vertė iš pradžių numatytos EEPS pabaigos dieną (jei tokia numatyta), ir
- bendra subsidijų suma ir turto nusidėvėjimas.

Ši didžiausia galima suma buvo apskaičiuota nuo 2007 m. iki EEPS galiojimo termino pabaigos kiekvienai elektrinei.

- (140) Apskaičiuojant kompensavimo sumas, buvo atsižvelgta tik į tas investicijas, kurios jau buvo užbaigtos arba buvo užbaigimo stadijoje Lenkijos stojimo į Europos Sąjungą dieną. Investicijos užbaigimo stadijoje yra investicijos, kurias ekonomiškai pelningiau buvo užbaigti ir eksploatuoti elektrinę, negu sustabdyti statybas. Šis vertinimas buvo atliktas Lenkijos stojimo į Europos Sąjungą metu.
- (141) Būsimi grynųjų pinigų srautai buvo apskaičiuoti remiantis tokiomis pat rinkos prognozėmis, kaip ir apibūdintosios sprendime pradėti procedūrą. Lenkijos institucijos savo prognozes pagrindė.

(142) Įstatyme nebeįskaitoma didelė pradinė išmoka. Vietoj jos numatytos metinės išmokos su išankstinių mokėjimų sistema, pagal kurią mokėjimai atliekami, visų pirma atsižvelgiant į elektros energijos gamintojo skolą. Mechanizmas, skirtas pritaikyti kompensacijos sumas prie realių elektros energijos kainų pokyčių, buvo pratęstas iki iš pradžių numatytos kiekvienos EEPS pabaigos dienos. Ji atitinka 139 konstatuojamojoje dalyje minimą laikotarpį, per kurį apskaičiuojama didžiausia galima kompensacijos suma kiekvienai įmonei.

(143) Įstatyme teigiama, kad kompensacijos gavėjai dešimt metų nuo paskutinės per didelių sąnaudų kompensacijos išmokos, numatytos Įstatyme, negaus sanavimo pagalbos ar pagalbos restruktūrizavimui.

(144) Įstatyme taip pat numatoma nauja per didelių sąnaudų kategorija, taikoma 3 lentelėje išvardytiems elektros energijos gamintojams, kurie sudarė ilgalaikes dujų tiekimo sutartis, kuriose numatyta „imk arba mokėk“ išlyga, susijusi su elektrinės valdymu pagal EEPS. Ilgalaikės „imk arba mokėk“ sutartys yra sutartys, kuriose pirkėjas įsipareigoja kiekvienais sutarties metais nupirkti tam tikrą kiekį dujų už kainą, nustatytą pagal formulę, ir gali gauti nuobaudą, jei nenuperka minimo kiekio.

(145) Didžiausia galima kompensacija už šias per didelių sąnaudų kategorijas yra lygi didžiausiam elektros energijos kiekiui, kurį konkretus gamintojas gali pagaminti iš dujų, perkamų pagal sutartį, sudarytą pagal „imk arba mokėk“ sąlygas, padaugintam iš apskaičiuoto skirtumo tarp dujų energijos vieneto kainos ir vidutinės kainos už energijos vienetą, gaunamą iš anglies, sunaudojamos tokiam pačiam elektros energijos kiekiui pagaminti, ir iš koeficiento, nurodančio santykį tarp vidutinės kainos už energijos vienetą, gaunamą iš Lenkijos dujų telkiniuose išgautų dujų, ir vidutinės kainos už energijos vienetą, gaunamą iš dujų, kurias naudoja gamintojai, nenaudojantys Lenkijos dujų telkiniuose išgautų dujų (jei konkretus gamintojas nenaudoja Lenkijos dujų).

(146) Šioje lentelėje nurodomos didžiausios galimos kompensacijos išmokos, susijusios su „imk arba mokėk“ sutartimis pagal Įstatymą:

4 lentelė

Didžiausia galima per didelių sąnaudų kompensacija, susijusi su „imk arba mokėk“ sutartimis

(tūkstančiais PLN)

Gamintojai	Didžiausia galima kompensacija
Elektrociepłownia Rzeszów S.A.	124 395
Elektrociepłownia Lublin Wrotków Sp. z o.o.	191 480
Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.	340 655

(tūkstančiais PLN)	
Gamintojai	Didžiausia galima kompensacija
Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.	313 477
Elektrociepłownia Gorzów S.A.	35 273
Iš viso	1 005 280

Šaltinis: Lenkijos pateiktas Įstatymo 2 priedėlis.

(147) Buvo pradėtas taikyti mechanizmas realiems su „imk arba mokėk“ sutartimis susijusių kompensacijų, kiekvienais metais teikiamų kiekvienam iš šių gamintojų per didelėms sąnaudoms padengti, duomenims atnaujinti.

(148) Realias kompensacijas konkrečiais metais sudaro dvi dalys:

- a) pirma, suma, lygi realiam elektros energijos kiekiui, kurį konkretus gamintojas konkrečiais metais gali pagaminti iš dujų, perkamų pagal „imk arba mokėk“ sutartį, padaugintam iš skirtumo tarp realios energijos vieneto, gaunamo iš dujų, perkamų pagal „imk arba mokėk“ sutartį, kainos ir realios vidutinės kainos už energijos vienetą, gaunamą iš tam tikro kiekio anglies, sunaudojamo tokiam pačiam elektros energijos kiekiui pagaminti tais metais, atėmus skirtumą tarp vidutinės pardavimo kainos už elektros energijos vienetą, kurią nustato konkretus gamintojas tais metais, ir vidutinės pardavimo kainos už elektros energijos vienetą, kurią nustato anglį naudojantys gamintojai tiems metams (kai šis skirtumas yra neigiamas, skaičiavimuose į jį neatšizvelgiama). Taip pat taikomas koeficientas, nurodantis vidutinės kainos už energijos vienetą, gaunamą iš Lenkijos dujų telkiniuose išgautų dujų, ir vidutinės kainos už energijos vienetą, gaunamą iš dujų, kurias naudoja gamintojai, nenaudojantys Lenkijos dujų telkiniuose išgautų dujų (jei konkretus gamintojas nenaudoja Lenkijos dujų) santykį;

- b) antra, realioms baudoms, kurias konkretus gamintojas sumoka tais metais už dujas, perkamas pagal sutartį, sudarytą taikant „imk arba mokėk“ sąlygas, kurių nenupirko.

(149) Kiekvienam elektros energijos gamintojui išmokama realios metinės kompensacijos suma, apskaičiuota taikant 148 konstatuojamojoje dalyje nustatytus metodus, negali viršyti didžiausios galimos kompensacijos sumos, numatytos 4 lentelėje. Visos per didelių sąnaudų kompensacijos, susijusios su „imk arba mokėk“ sutartimis, išmokos nutraukiamos viršijus šią didžiausią galimą sumą. Bet kuriuo atveju išmokos nutraukiamos vėliausiai tą dieną, kurią iš pradžių buvo numatyta nutrauktos EEPS galiojimo termino pabaiga.

(150) Pirmiau minėtos nuostatos taikomos tik dujų kiekiui, išsigyjamam pagal „imk arba mokėk“ sutartis, kurios jau buvo sudarytos Lenkijos stojimo į Europos Sąjungą metu. Papildomas dujų kiekis, kurį tas pats elektros energijos gamintojas išigijo pagal sutarties „imk arba mokėk“ nuostatas po įstojimo, nekompensuojamas. Be to, jei dujų kiekis, išsigyjamas remiantis „imk arba mokėk“ nuostatomis, po įstojimo yra sumažinamas, į tai atsižvelgiama mokant kompensacijos išmokas.

6. LENKIJOS ATSAKYMAS Į SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ PASTABAS

(151) Lenkija mano, kad Komisija neturėtų laikyti EEPS valstybės pagalba. Tačiau, jei vis dėlto būtų nuspręsta, kad jose numatyta valstybės pagalba, jos turėtų būti laikomos pagalba, netaikoma po įstojimo.

(152) Lenkija atkreipia dėmesį į tai, kad atleidimu nuo išpareigojimo pateikti tarifus Energijos reguliavimo tarnybos prezidentui, kad jis juos patvirtintų, buvo siekiama paskatinti elektros energijos gamintojus elgtis tarsi rinkos veikėjams ir apriboti energijos gamybos išlaidas.

(153) Lenkija pažymi, kad prieš sudarant EEPS buvo surengtas konkursas, kuris buvo atviras ir nediskriminacinis bei skirtas visiems gamintojams (viešiesiems ir privatiesiems vienodomis sąlygomis). Komisija taip pat paprašė atkreipti dėmesį į tai, kad kai kurios EEPS buvo susijusios su privatizacija ir kad nustatant privatizuojamos įmonės kainą buvo atsižvelgta į EEPS sudarymo faktą.

(154) Jei Komisija nuspręstų, kad EEPS numatyta valstybės pagalba, Lenkija mano, jog pagalba neturėtų būti priskiriama prie pagalbos veiklai, nes faktiškai ji buvo susijusi su visuomeninių pareigų, suteiktų elektros energijos gamintojams, vykdymu. EEPS buvo skirtos užtikrinti tiekimo patikimumą.

(155) Lenkija dar kartą pakartojo savo požiūrį, jog EEPS neturėtų būti vertinamos atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodiką; ši metodika turėtų būti naudojama tik vertinant išlaidas, patiriamas valstybei narei neįvykdžius savo išpareigojimų ir garantijų gamintojų atžvilgiu.

7. KOMISIJOS VERTINIMAS

(156) Kaip paminėta 133 konstatuojamojoje dalyje, Lenkijos institucijos pateikė Komisijai Įstatymą, kad jis būtų įvertintas pagal valstybės pagalbos taisykles kaip nagrinėjamos procedūros dalis. Įstatyme numatoma kompensacija, susijusi su EEPS nutraukimu prieš terminą, todėl jis negali būti atsižvelgiamas nuo pačių EEPS. Sprendime pradėti

procedūrą Komisija išreiškė abejones dėl galimų valstybės pagalbos elementų ir EEPS suderinamumo su valstybės pagalbos teisės aktais. Šio sprendimo priėmimo dieną EEPS vis dar galioja. Todėl Komisijos pareiga yra atlikti Įstatymo 1 priede išvardytą EEPS vertinimą.

7.1. EEPS atžvilgiu

7.1.1. Valstybės pagalbos buvimas, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje

- (157) Toliau Komisija analizuoja kiekvieną iš keturių suvestinių kriterijų, kurie sudaro valstybės pagalbos apibrėžtį, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje: valstybinių išteklių naudojimas, ekonominio pranašumo buvimas, pranašumo selektyvumas ir poveikis prekybai.
- (158) Svarbu tai, kad šioje analizėje turėtų būti nustatytas šių kriterijų nagrinėjimo laikas, į kurį bus atitinkamai atsižvelgta vertinant valstybės pagalbos buvimą EEPS.
- (159) Suinteresuotosios šalys savo pastabose teigė (nurodydamos keletą vertinimo kriterijų), kad Komisija turėtų svarstyti tik EEPS pasirašymo metu buvusią padėtį. Šios analizės rezultatai apimtų visą kiekvienos EEPS galiojimo trukmę, bent jau tol, kol nebus padaryti atitinkami jos pakeitimai.
- (160) Tiesa, kad atlikdama analizę valstybės pagalbos buvimui konkrečiu atveju nustatyti, Komisija turi išnagrinėti padėtį, buvusią tuo metu, kai priemonė įsigaliojo.
- (161) Tačiau tai nereiškia, kad šių keturių kriterijų vertinimas apibrėžiant valstybės pagalbą turėtų būti apribotas tiksliau momentu, kuriuo buvo suteikta pagalba. Jeigu iš pradžių pagalba buvo suteikta ilgam terminui ir mokama atidedant mokėjimo terminą (priešingai nei atliekant vienkartinį mokėjimą), Komisija turi nustatyti, ar kriterijai buvo vykdomi visą numatytą priemonės trukmės laikotarpį.
- (162) Nagrinėjamu atveju Komisija priėjo prie išvados, kad vertinimo rezultatai buvo vienodi, nepaisant, ar EEPS sudarymo metu buvo laikoma, kad jose numatyta valstybės pagalba, ar ne. Jeigu Komisija manytų, jog į keturis pagalbai taikomus kriterijus buvo atsižvelgta sudarant EEPS, priemonė turėtų būti vertinama atsižvelgiant į Stojimo sutartį. Pagal šį vertinimą (7.1.2 punktą toliau) priemonėje turėtų būti numatyta nauja pagalba nuo 2004 m. gegužės 1 d., taip pat nuo tos dienos turėtų būti vertinamas jos derėjimas su bendrąja rinka. Tačiau jeigu būtų prieita prie išvados, kad pasirašant EEPS jose nebuvo numatyta valstybės

pagalba, Komisija mano, jog jos tapo valstybės pagalba stojimo metu, vėliausiai – Lenkijos įstojimo į ES dieną (7.1.2 punktą toliau). Remdamasi Stojimo sutartimi ir atsižvelgdama į Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktį, Komisija priėmė prielaidą, kad nuo 2004 m. gegužės 1 d. priemonėje numatyta nauja pagalba, o jos derėjimą su valstybės pagalbos taisyklėmis reikia vertinti nuo tos dienos (7.1.2 punktą toliau).

- (163) Todėl Komisija vertina, ar Lenkijos įstojimo į Europos Sąjungą dieną ir nuo tos dienos priemonė atitinka visus valstybės pagalbos teikimo kriterijus.
- (164) Todėl Komisija norėtų atsakyti į suinteresuotųjų šalių pateiktas pastabas, kad privatinės teisės sutartys negali automatiškai tapti negaliojančiomis dėl stojimo ir rinkos liberalizavimo, nes toks rezultatas, suinteresuotųjų šalių nuomone, pažeistų teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių principus.
- (165) Komisija su šiuo teiginiu nesutinka. Europos susitarimas, įsteigiantis Europos Bendrijų ir jos valstybių narių ir Lenkijos Respublikos asociaciją, kuris leido pasirengti stojimui, buvo pasirašytas 1991 m. gruodžio 16 d. Tuo metu, kai šalys sudarė šiuos susitarimus, daugeliui jų buvo aišku, kad Lenkija įstos į ES, taip pat buvo aišku, kad tai įvyks iki EEPS termino pabaigos.
- (166) Lenkijos Respublika pasirašė Stojimo sutartį 2003 m. balandžio 16 d. Stojimo sutartis įsigaliojo 2004 m. gegužės 1 d. Nuo stojimo dienos pirminių sutarčių ir antrinės teisės aktų nuostatos tapo privalomai taikomos Lenkijoje, atsižvelgiant į Stojimo akto 2 straipsnį⁽⁴¹⁾. Taigi vadinamasis *acquis communautaire* principas taikomas visiems sutartiniams santykiams naujose valstybėse narėse, o bet kokios šio principo taikymo išimtys gali būti daromos tik remiantis pačia Stojimo sutartimi. Stojimo akte, pridėdamame prie Sutarties, ir jo prieduose nenumatoma jokia išimtis pagal valstybės pagalbos taisyklės, kuri atleistų EEPS ar visą energetikos sektorių nuo tiesioginio ES galiojančių teisės aktų, reglamentuojančių valstybės pagalbą, taikymo.
- (167) Komisija privalo taikyti Lenkijai ES konkurencijos teisę energetikos sektoriuje ir visuose kituose Lenkijos ekonomikos sektoriuose taip, kaip taiko ją kitoms valstybėms narėms. Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad valstybės pagalbos forma (privatinės teisės sutartis, kaip EEPS atveju) nėra aktuali; Komisijos analizei aktualus tik priemonės

⁽⁴¹⁾ Žr. 3 išnašą.

poveikis. Taigi suinteresuotųjų šalių pastabose Komisija nerado pagrįstų teiginių, kurie paaiškintų, kodėl ši procedūra nesuderinama su teisinio tikrumo ar teisėtų lūkesčių principais.

Valstybiniai ištekliai ir priskyrimas valstybei

- (168) Pelningumo garantija, kuri yra EEPS pagrindas, faktiškai pasireiškia PSE išipareigojimu pirkti elektrą tokia kaina, kuri padengtų išlaidas investicijoms ir veiklos sąnaudas, pridėjus tam tikrą pelno dydį. Visą pirkimo kainą padengia PSE – visiškai Išdui priklausanti ir jo valdoma įmonė.
- (169) Suinteresuotosios šalys teigė, kad sprendimą sudaryti EEPS priėmė PSE.
- (170) Kalbant apie valstybinius išteklius, Komisija taip pat peržiūrėjo *PreussenElektra* sprendimą,⁽⁴²⁾ kuriame Teisingumo Teismas nagrinėjo mechanizmą, kuriuo privataus kapitalo įmonės valstybės buvo verčiamos pirkti elektros energiją iš konkrečių gamintojų valstybės nustatyta kaina, kuri buvo aukštesnė už rinkos kainą. Teisingumo Teismas konstatavo, kad viešųjų išteklių nebuvo suteikta, taigi nebuvo teikiama ir valstybės pagalba.
- (171) Lenkijos padėtis labai tolima tai sistemai, kurią Teisingumo Teismas nagrinėjo minėtoje nutartyje. Visų pirma, pagrindinis skirtumas – įmonių, kurioms taikomas įpareigojimas pirkti elektros energiją, nuosavybės struktūra.
- (172) *PreussenElektra* atveju įmonė, kuriai buvo taikomas valstybės reikalavimas pirkti elektros energiją, priklausė privatiems asmenims, o PSE priklauso valstybei ir yra jos kontroliuojama. Valstybė kontroliuoja PSE atsižvelgiant į apibrėžtį, nustatytą 2006 m. lapkričio 16 d. Komisijos direktyvoje 2006/111/EB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybės įmonių skaidrumo ir dėl finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse⁽⁴³⁾. Todėl naudojami ištekliai skiriami visiškai valstybei priklausančiai įmonei.
- (173) *PreussenElektra* atveju, peržiūrėjus lėšų srautus iš gavėjo šaltiniui, paaiškėja, kad jos niekada nebuvo tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojamos valstybės.
- (174) Priešingai nei *PreussenElektra* sprendime apibūdintu atveju, Lenkijos atveju lėšas kontroliuoja valstybė, nes jos yra pervedamos viešajai įmonei (t. y. PSE) ir dėl to bus laikomos valstybės ištekliais.
- (175) Remdamasi priemonės vertinimu ir atsižvelgdama į pirmiau minėtą sprendimą, Komisija daro išvadą, kad EEPS numatytas valstybinių išteklių naudojimas.
- (176) Kalbant apie priskyrimą, *Stardust* sprendime⁽⁴⁴⁾ Teisingumo Teismas teigė, kad lėšos, skiriamos įmonėms, kurias kontroliuoja valstybė, yra valstybiniai ištekliai. Tačiau Teisingumo Teismas dar nurodė, kad taip pat būtina išnagrinėti, ar tokių lėšų naudojimas yra konkrečiai priskiriamas valstybei.
- (177) Pagal Teisingumo Teismo *Stardust* sprendimą, kai viešoji įmonė naudoja savo lėšas tokiu būdu, kuris priskirtinas valstybei, šios lėšos turėtų būti laikomos valstybiniais ištekliais, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.
- (178) Pagal Lenkijos ir suinteresuotųjų šalių pateiktas pastabas aišku, kad sprendimas pradėti programą investuotojams elektros energijos gamybos sektoriuje pritraukti buvo skirtas sektoriaus modernizavimui skatinti, elektrinėms atnaujinti, kad jos atitiktų ES standartus, ir užtikrinti, kad energijos tiekimas visiškai atitiktų paklausą. Tai rodo, kad PSE sudarė EEPS ne komerciniais tikslais, bet, kaip pripažįsta pačios Lenkijos institucijos, siekiant įgyvendinti daugybę politikos tikslų.
- (179) Valstybės kontrolę EEPS sudarymo atveju įrodo tai, kad kvietimus teikti pasiūlymus konkursui dalyviams išsiuntė Lenkijos pramonės ir prekybos ministerija. Be to, pagal Lenkijos komercijos kodeksą, Išdo ministras turi visus visuotinio akcininkų susirinkimo įgaliojimus.
- (180) Pagrindinis principas, kuriuo vadovautasi nustatant kainas, numatytas EEPS, buvo tai, kad jos turėtų padengti išlaidas investicijoms ir veiklos sąnaudas ir užtikrinti tam tikrą pelno dydį. Ši sistema sukurta siekiant užtikrinti būtinas investicijas, ji taip pat atspindi valstybės institucijų sprendimą, vykdomą per PSE.
- (181) Atsižvelgdama į pirmiau minėtą vertinimą, Komisija mano, kad anksčiau minėti elementai sudaro rodiklių grupę, kurie, remiantis *Stardust* sprendime Teisingumo Teismo nustatytais kriterijais, leidžia daryti išvadą, jog PSE lėšų naudojimas pagal EEPS yra priskirtinas valstybei ir kad dėl to, atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, vertinime EEPS turėtų būti laikomos finansuojamomis iš valstybinių išteklių.

⁽⁴²⁾ Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-379/98 [2001], Rink. I-02099.

⁽⁴³⁾ OL L 318, 2006 11 17, p. 17.

⁽⁴⁴⁾ 2002 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-482/99 [2002], Rink. I-04397.

(182) Komisija neabejoja, kad valstybė dalyvavo sudarant EEPS ir nustatant pagrindines taisykles, reglamentuojančias šias sutartis.

Ekonominis pranašumas

(183) Teisinė EEPS forma – sutartis, sudaryta dviejų šalių: PSE ir elektros energijos gamintojų. Kaip paaiškinta 172 konstatuojamojoje dalyje, PSE yra visiškai valstybei priklausanti įmonė.

(184) Siekdama nustatyti, ar EEPS teikia ekonominį pranašumą elektros energijos gamintojams, Komisija turi įvertinti, ar sudarydami EEPS gamintojai įgyja ekonominio pranašumo, kurio jie neįgytų rinkoje.

(185) EEPS suteikia reikalavimus atitinkantiems gamintojams pranašumo, jei šių sutarčių šalims sudaromos geresnės ekonominės sąlygos nei kitoms įmonėms.

(186) Netgi jei konkrečių EEPS elementai gali skirtis, visos EEPS yra parengtos remiantis pagrindiniu nekintamu principu: PSE privalomas didžiosios dalies (kartais visos) susijusių įmonių pagamintos elektros energijos pirkimas tokia kaina, kuri reguliariai persvarstoma vadovaujantis principu, kad bendra elektros energijos gamybos išlaidų suma (įskaitant fiksuotąsias ir kintamąsias išlaidas), pridėjus pelno dydį, yra perleidžiamos vartotojams.

(187) Lenkijos elektros energijos reguliavimo institucija, URE, netiesiogiai išlaiko teisę patikrinti, ar išlaidos, kurias patiria PSE, yra pagrįstos ir priimtinos, tačiau faktiškai URE naudojami šia teise tik siekdama patikrinti, ar išlaidos iš tikrųjų susijusios su elektros energijos gamyba. Be to, URE atliekamos patikros yra tik netiesioginės, nes jų tikslas yra patikrinti PSE išlaidų struktūrą, siekiant nustatyti PSE pajamas, gaunamas iš nuo jos priklausomų vartotojų. Jeigu labiausiai netikėtų atveju URE paskelbtų, kad kai kurios su EEPS susijusios išlaidos, kurias patiria PSE, yra nepagrįstos, URE galėtų tik uždrausti PSE perleisti tas išlaidas nuo jos priklausomiems vartotojams. Tai galėtų apsunkinti PSE išpareigojimų pagal EEPS vykdymą, tačiau tai nereikštų, kad jos teisiškai buvo panaikintos.

(188) Pirmiau minėtas pagrindinis principas taikomas per visą EEPS galiojimo termino laikotarpį, kuris trunka 7–20 metų nuo elektrinių eksploatavimo pradžios, t. y. 10–31 metus nuo EEPS sudarymo ir daugeliu atvejų ilgiau nei 15 metų.

(189) Tai reiškia, kad šiuo laikotarpiu komercinę riziką, susijusią su elektrinių eksploatavimu, dengia elektros energijos

pirkėjas, t. y. PSE. Tai apima riziką, susijusią su elektros energijos gamybos išlaidų, o ypač išlaidų kurui, svyravimais, riziką, susijusią su galutiniams naudotojams nustatomų elektros energijos kainų svyravimais, ir riziką, susijusią su elektros energijos paklausos galutinių naudotojų atžvilgiu svyravimu. Šios rizikos rūšys yra įprastos – jas bet kuris elektros energijos gamintojas dengtų pats, jei nebūtų sudaręs EEPS.

(190) Tai reiškia, kad elektrinės, sudariusios EEPS (su sąlyga, kad jos tinkamai tvarkomos techniniu požiūriu), užsitikrino naudą labai ilgam laikotarpiui, kuris atitinka įprastą numatomą susijusio turto eksploatavimo trukmę ar jo nusidėvėjimo trukmę. Kuo ilgesnis laikotarpis, tuo didesnė garantija, nes ji apsaugo nuo rizikos, kurios atsiradimas vis labiau nenuspėjamas.

(191) Komisija mano, kad ši garantija, kuri sudaro EEPS pagrindą, suteikia gavėjams galimybę užsitikrinti geresnę ekonominę padėtį nei kitų įmonių rinkoje ir todėl suteikia pranašumo atitinkamos elektrinėms.

(192) Ir Lenkijos institucijų, ir suinteresuotųjų šalių teigimu, bankai reikalavo pasirašyti EEPS kaip išankstinę sąlygą paskoloms, skirtoms turtui finansuoti, suteikti. *Electrabel* teigia, kad „finansinės institucijos nebuvo pasirengusios finansuoti naujų investicijų Lenkijos elektros energijos sektoriuje nepasinaudojusios specialia garantija, kad skolininko padėtis pasikeis paskolos grąžinimo laikotarpiu⁽⁴⁵⁾“. Remiantis šiais bankų reikalavimais galima daryti išvadą, kad garantijos, suteiktos kaip EEPS dalis, turėjo teigiamą rinkos vertę. Taigi finansinių institucijų sutikimas finansuoti investicijas priklausė nuo EEPS.

(193) Remiantis pirmiau išdėstytais aspektais, galima daryti išvadą, kad EEPS nėra tradicinė garantijos forma, o paprasčiausiai numato, kad valstybei priklausanti ir valstybės kontroliuojama PSE apmoka išlaidas investicijoms ir svarbiausias (jeigu ne visas) elektrinių, kurios yra sutarčių šalys, veiklos sąnaudas. Faktiškai ši „garantija“ reiškia, kad per ilgesnį ar trumpesnį elektrinės nusidėvėjimo laikotarpį ar planuojamą elektrinės eksploatavimo laikotarpį, ir nepaisant jokių rinkoje egzistuojančių sąlygų pokyčių, PSE perka nustatytą elektros energijos kiekį už kainą, kuri turi užtikrinti elektrinės rentabilumą.

(194) Siekdama nustatyti, ar egzistuoja pranašumas, kitose pastraipose Komisija analizuoja keletą kitų aspektų.

⁽⁴⁵⁾ *Electrabel* pastabos dėl procedūros, 45 punkto ketvirtas sakiny.

(195) Pirma, Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad Lenkijos EEPS buvo sudarytos tik su atrinktais elektros energijos gamintojais. Tuo metu, kai jos buvo sudarytos, kitiems elektros energijos gamintojams EEPS taisyklės naudos nesuteikė. Daugiau jų buvo pastatyta vėlesniais metais, o naujos investicijos šiuo metu vykdomos be EEPS.

(196) Pirmaisiais EEPS metais Elektros energijos gamintojai, nesudarę EEPS, galėjo parduoti savo pagamintą elektros energiją valstybės per URE kontroliuojamomis kainomis. 2001 m. birželio 28 d. buvo pradėta naikinti šį mechanizmą ir šie elektros energijos gamintojai pradėjo pardavinėti savo pagamintą elektros energiją nevaržomomis rinkos kainomis.

(197) Kaip nurodė suinteresuotosios šalys, nė vienas iš šių mechanizmų (valstybės kontroliuojama kaina arba nevaržoma rinkos kaina) nesuteikė gamintojams, nesudariusiems EEPS, galimybės padengti visų savo išlaidų. Jie parduoda savo pagamintą elektros energiją už ribines išlaidas atitinkančią kainą, t. y. kainą, kuri užtikrina tik tai, kad bus padengtos jų kintamosios išlaidos.

(198) Suinteresuotosios šalys mano, kad elektros energiją, kurią pagamina elektros energijos gamintojai, nesudarę EEPS, nėra tokia ekologiška kaip elektra, kurią pagamina EEPS naudos gavėjai, ir kad tai turėtų pagrįsti tai, kodėl pirmosios parduoda savo pagamintą elektrą mažesne kaina. Komisija su šiuo teiginiu nesutinka. Pirma, ji abejoja, kad EEPS nesudariusių gamintojų elektrinės gamina „nešvarią“ elektros energiją. Naujausios elektrinės Lenkijoje (nesudariusios EEPS) gamina elektrą, naudodamos šiuolaikiškas technologijas. Be to, nėra jokių priežasčių, dėl kurių mažiau ekologiška elektros energija turėtų būti žemesnės rinkos vertės nei labiau ekologiška elektra. Pagamintą elektros energiją visiškai galima pakeisti (netgi neįmanoma fiziškai atskirti šių dviejų rūšių), o jos vertė vartotojui yra visiškai tokia pati ⁽⁴⁶⁾.

(199) Lenkijos energijos birža pradėjo veikti 1999 m. Nuo 2001 m. vidutinė elektros energijos kaina Lenkijos energijos biržoje tebėra stabili ir svyruoja nuo 110 iki 125 PLN/MWh ⁽⁴⁷⁾. 2004 m. vidutinė kaina rinkoje svyravo apie 115 PLN/MWh; 2005 m. – maždaug nuo 115 iki 120 PLN/MWh; 2006 m. kaina buvo pakankamai stabili – apie 125, o 2007 m. (iki 2007 m. liepos 31 d.) svyravo nuo 110 iki 122 PLN/MWh. Palyginti informacija, kurią pateikė Lenkija, leido Komisijai apskaičiuoti visas išlaidas, kurias 2005 m. patyrė elektrinės, kurioms numatyta kompensacija pagal Įstatymą:

⁽⁴⁶⁾ Dėl ekologiškos elektros gali būti daroma ribota išimtis, nes kai kurie klientai gali būti pasirengę mokėti daugiau už elektros energiją, kuri yra sertifikuota kaip pagaminta iš atsinaujinančių energijos šaltinių. Tačiau nė viena iš elektrinių, besinaudojančių EEPS, nenaudoja šių energijos šaltinių.

⁽⁴⁷⁾ Šaltinis: Lenkijos elektros energijos biržos statistika.

5 lentelė

Apskaičiuotos bendros elektros energiją gaminančių elektrinių, kurios sudarė EEPS, išlaidos 2005 m.

Gamintojai	Vidutinės gamybos išlaidos 2005 m. (PLN/MWh)
Elektrownia Opole (part of BOT)	[...] (*)
Elektrownia Turów (part of BOT)	[...]
Południowy Koncern Energetyczny S.A.	[...]
Elektrownia Kozienice S.A.	[...]
Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.	[...]
Pątnów II	[...]
Elektrociepłownia Kraków S.A.	[...]
Elektrociepłownia Rzeszów S.A.	[...]
Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o.	[...]
Elektrociepłownia Lublin Wrotków Sp. z o.o.	[...]
Elektrociepłownia Chorzów „ELCHO“ S.A.	[...]
Elektrociepłownia Zielona Góra S.A.	[...]
Vidutinė kaina Lenkijos elektros energijos biržoje	115–120 PLN/MWh

(*) Konfidenciali informacija.

Šaltinis: Komisijos apskaičiavimai, pagrįsti Lenkijos pateiktais duomenimis. Pątnów II atveju, suma numatyta 2008 m. – pirmaisiais elektrinės eksploatavimo metais.

(200) 5 lentelėje pateikti skaičiai rodo, jog neįtikėtina, kad rinkos kainų, t. y. kainų, kurios mokamos EEPS nesudariusiems gamintojams už jų elektrą rinkoje, pakaktų suteikti tokią pat pelno garantiją, kokia teikiama EEPS.

(201) Lenkijos energijos biržos pavyzdys nėra vienintelis. Kitos valstybės narės taip pat liberalizavo savo elektros energijos rinkas ir įkūrė energijos biržas, kuriose pirkėjai ir pardavėjai prekiauja elektra rinkos sąlygomis.

(202) Komisija atliko sektorių tyrimą dėl elektros energijos rinkų Europoje ⁽⁴⁸⁾ ir jame išsamiai išnagrinėjo sąlygas, kurios daro įtaką elektros energijos prekybai Europos didmeninėse rinkose. Duomenys, surinkti atliekant šį tyrimą, rodo, kad jokia liberalizuota rinka nesuteikia gamintojams garantijos,

⁽⁴⁸⁾ http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/.

- kad ilgainiui jos padengs visas savo išlaidas. Iš esmės daugelis sandorių sudaromi, atsižvelgiant į trejų metų perspektyvas.
- (203) Prekyba elektra elektros energijos biržose visada grindžiama ribinių kainų nustatymu, kuris garantuoja tik tai, kad padengiamos trumpo laikotarpio ribinės išlaidos⁽⁴⁹⁾. Be to, sutarčių galiojimo terminas šiose rinkose yra trumpesnis nei EEPS. Pavyzdžiui, šiuo metu ilgiausias sutartis yra sudarę NordPool (Skandinavijos šalyse) – ketveriems metams, Powernext (Prancūzijoje) – trejiems metams, UKPX (Jungtinėje Karalystėje) – penkeriems metams ir EEX (Vokietijoje) – šešeriems metams. Kai kuriose biržose, pavyzdžiui, OMEL Ispanijoje, išankstinių sutarčių nesudaroma. Nuo 2006 m. balandžio 1 d. Lenkijos elektros energijos biržoje taip pat nepasirašyta išankstinių sutarčių.
- (204) Liberalizuotose rinkose elektra taip pat galima prekiauti sudarant dvišales sutartis (ne biržos rinkoje). Energetikos srityje atliktas tyrimas parodė, kad dėl galimybės taikyti arbitražą tarp elektros energijos biržų ir dvišalių sutarčių, prekybos sąlygos (ypač kainos ir sutarčių trukmės) ne biržos rinkoje yra panašios į sąlygas elektros energijos biržose.
- (205) Elektros energijos pirkimo sutartyse PSE įsipareigojo nupirkti nustatytą mažiausią elektros energijos kiekį iš elektros energijos gamintojų kaina, padengiančia visas jų išlaidas, iki 2007 m. – trumpiausiai galiojančiose EEPS ir iki 2027 m. – ilgiausiai galiojančiose.
- (206) Šį sprendimą PSE taikė Lenkijos Vyriausybė. Kaip savo pastabose nurodo ELCHO, „Lenkijos prekybos ir pramonės ministras politikos tikslus užtikrinti tiekimo patikimumą ir pagerinti aplinkos apsaugos standartus, taikomus elektros energijos gamybai, įgyvendino per PSE⁽⁵⁰⁾.“
- (207) Faktas, kad Lenkijos Vyriausybė turėjo nuspręsti už PSE, kad naujos investicijos turėtų būti vykdomos ir padengiamos pagal EEPS, rodo, kad šis sprendimas daugiausia buvo pagrįstas kriterijais, kurie neapėmė rinkos sąlygomis veikiančio investuotojo investicijas skatinančių argumentų.
- (208) PSE nebūtų buvusi ekonomiškai suinteresuota priimti šį sprendimą be Vyriausybės įsikišimo dėl dviejų pagrindinių priežasčių.
- (209) Pirma, PSE nupirko energijos kiekį, kuris, kaip ji jau žinojo, galėjo viršyti jos reikalavimus.
- (210) Sudarydama EEPS, PSE įsipareigojo nupirkti nustatytą ir didelį elektros energijos kiekį (apie 50 % Lenkijos elektros energijos produkcijos 2005 m.⁽⁵¹⁾) ir iki 70 % nagrinėjamu laikotarpiu).
- (211) Iš pradžių (pirmuosius keletą EEPS galiojimo metų) PSE buvo vienintelė tiekėja Lenkijos elektros energijos sistemoje, todėl ji galėjo parduoti visą elektrą galutiniams vartotojams. Tačiau iš pat pradžių buvo aišku, kad PSE greitai taps vienintele elektros energijos tiekėja Lenkijoje. EEPS buvo pasirašytos per 1996–1998 m. laikotarpį, išskyrus vieną iš šešių EEPS, sudarytų su PKE, kuri buvo pasirašyta 1995 m. balandžio 12 d. Tuo metu jau buvo aišku, kad Lenkija turi galimybę įstoti į Sąjungą daugelio, jei ne visų, EEPS galiojimo laikotarpiu (realiai, Lenkija įstojo prieš pat pirmosios sutarties pabaigą ir 23 metus prieš paskutinės pabaigą). Visų pirma, pasirengimo stojimui į ES metu, 1991 gruodžio mėn., Lenkijos Vyriausybė pasirašė Europos susitarimą, kuriame numatyta EB ir Lenkijos Respublikos asocijuotoji partnerystė. Vėliau, 1994 m., Lenkija pateikė savo oficialų prašymą dėl narystės ES. Stojimo derybos buvo pradėtos 1998 m. ir baigtos 2002 m., kai Kopenhagoje susirinkusi Europos Vadovų Taryba nustatė, kad Lenkija įvykdė stojimo kriterijus.
- (212) Iš tikrųjų suinteresuotosios šalys netgi nurodė, kad vienas iš EEPS tikslų buvo užtikrinti, kad Lenkijos elektros energijos gamintojai atitiktų tam tikras ES direktyvas dėl oro taršos, visų pirma direktyvas dėl didelių kurą deginančių įrenginių išmetamų teršalų⁽⁵²⁾, o tai dar kartą įrodo, kad šalys žinojo, jog Lenkija greitai įstos į Europos Sąjungą.
- (213) Buvo žinoma, kad Lenkijai įstojus į Europos Sąjungą bus integruojama vidaus elektros energijos rinka, kurios liberalizavimas prasidėjo priėmus Direktyvą 96/92/EB⁽⁵³⁾. Tai reišė, kad bus atverta rinka kitiems tiekėjams, konkuruojantiems su PSE, ir atitinkamai PSE gali nebereikėti visos EEPS numatytos elektros energijos, atsižvelgiant į pokyčius elektros energijos rinkoje.
- (214) Liberalizavimo planai Lenkijoje buvo įgyvendinami labai sparčiai, o pirmieji vartotojai rinkos atvėrimo naudą pajuto 1999 m. Tais pačiais metais pradėjo veikti Lenkijos elektros

⁽⁴⁹⁾ Trumpojo laikotarpio išlaidos yra išlaidos, kurių elektros energijos gamintojai gali išvengti sustabdydami elektros energijos gamybą trumpam laikotarpiui. Šios išlaidos yra maždaug lygios kintamoms išlaidoms, nes abi sąvokos visų pirma priklauso nuo išlaidų kurui.

⁽⁵⁰⁾ ELCHO pastabos dėl procedūros, 1.4.1 punkto trečias sakiny.

⁽⁵¹⁾ Šaltinis: URE. Energijos reguliavimo tarnybos prezidento pranešimas 2005 m. metinėje ataskaitoje. Antra pastraipa http://www.ure.gov.pl/index_eng.php?dzial=1&id=6.

⁽⁵²⁾ Naujausia šios direktyvos versija yra Direktyva 2001/80/EB (žr. 34 išnašą).

⁽⁵³⁾ Direktyva priimta 1996 m. gruodžio 19 d., o svarstoma 1992 m. kovo 14 d., kai Komisija pateikė jos pasiūlymo projektą.

energijos birža. Tolesni pokyčiai vyko 2003 m. birželio 26 d. priėmus Direktyvą 2003/54/EB. Šioje direktyvoje numatytas rinkos liberalizavimas visiems verslo vartotojams iki 2004 m. liepos 1 d., o visiems vartotojams – iki 2007 m. liepos 1 d., taip sumažinant PSE užimamą rinkos dalį iki nulio.

(215) Antra, netgi dėl elektros energijos dalies, kurios realiai reikėjo PSE, PSE, kaip pirkėjui, buvo beprasmiška išpareigoti iš anksto apmokėti elektrinėms visas elektros energijos gamybos išlaidas, pridėjus nustatytą pelno dydį, tokį ilgą laiką, net jei jau buvo žinoma, kad liberalizavimas suteiks jai galimybę pasirinkti iš skirtingų technologijų ir kainų, įskaitant naujų rinkos dalyvių, naudojančių produktyvesnes technologijas, pasiūlymus.

(216) Pirkėjai suinteresuoti sudaryti ilgalaikes sutartis tik tada, kai šios sutartys kažkiek juos apdraudžia nuo svyravimų elektros rinkoje, o ypač nuo svyravimų, susijusių su išlaidų kurui svyravimais. Dėl šios priežasties pirkėjas būtų ekonomiškai suinteresuotas sudaryti tokio pobūdžio sutartį, tik jei pardavėjas pasiūlytų padengti rizikos, susijusios su išlaidų kurui svyravimais, dalį arba jei gamybos technologija užtikrintų stabilias išlaidas kurui, kaip yra hidroelektrinių, o kartais – atominių elektrinių atveju.

(217) Šią ekonominę logiką patvirtina tai, kad, rodos, nėra pavyzdžio, jog privatūs pirkėjai sudarytų ilgalaikes sutartis be valstybės įsikišimo su elektrinėmis, naudojančiomis iškastinį kurą, ir dengtų visas gamybos išlaidas tokį pat laikotarpį kaip EEPS (daugiau kaip 10 metų). Komisija, atlikdama energetikos sektoriaus tyrimą, neaptiko nė vienos tokios sutarties ir, nepaisant priešingų suinteresuotųjų šalių tvirtinimų, nė viena iš tų suinteresuotųjų šalių Komisijai nepateikė tokios sutarties pavyzdžio, nepaisant to, kad kai kurios jų priklauso didelėms grupėms, vykdančioms veiklą keliose šalyse.

(218) Vieninteliai suinteresuotųjų šalių nurodyti pavyzdžiai nėra adekvatūs dėl toliau išvardytų priežasčių:

a) Portugalijoje *Redes Energéticas Nacionais* ir *Turbogás, Electricidade De Portugal* sutartis su Pego sudaryta viešosios įmonės (*Redes Energéticas Nacionais*). Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Komisija nelaikė šių sutarčių atitinkančiomis valstybės pagalbos taisyklės, nepaisant suinteresuotųjų šalių pastangų įrodyti, kad buvo priešingai. Komisija tik priėmė sprendimą dėl jų suderinamumo su EB sutarties 81 straipsniu. Sprendime dėl valstybės pagalbos, kuriame numatyta, kad

Portugalija privalo panaikinti šias sutartis ir išmokėti jų panaikinimo kompensaciją, Komisija atkreipė dėmesį į tai, kad pagal jas elektros energijos gamintojams buvo suteiktas pranašumas⁽⁵⁴⁾;

b) Jungtinėje Karalystėje sudarytos sutartys su *Northern Ireland Electricity* valstybės prašymu buvo sudarytos tuo metu, kai *Northern Ireland Electricity* vis dar buvo viešoji įmonė. Vėliau *Northern Ireland Electricity* buvo privatizuota ir JK Vyriausybė turėjo taikyti pagalbos schemą, kad išmokėtų *Northern Ireland Electricity* kompensaciją už neekonominę našta, susijusią su šiomis sutartimis;

c) sutartis tarp *Electricité de France* ir *Péchiney* Prancūzijoje taikoma tik *Electricité de France* kintamosioms branduolinės elektrinės išlaidoms. Daug tokio pobūdžio sutarčių Prancūzijoje buvo sudaryta dvidešimtojo amžiaus dešimtajame dešimtmetyje. Visos jos pagrįstos principu, kad gamintojas išpareigoja teikti elektros energiją pirkėjui ilgą laikotarpį už kainą, kuri padengia tik jo ribines išlaidas.

(219) Galiausiai, Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad nepaisant suinteresuotųjų šalių tvirtinimų, jog buvo priešingai, neteisinga manyti, kad tai, jog EEPS buvo sudarytos surengus konkursą, leidžia jas laikyti nenumatančiomis valstybės pagalbos. Šis aiškinimas taikomas, kai valstybė narė perka prekių ir paslaugų savo pačios reikmėms. Nagrinėjamu atveju konkurso tikslas buvo įvykdyti tokius politikos tikslus kaip užsienio investicijų skatinimas Lenkijoje, aplinkos apsauga ir tiekimo patikimumo gerinimas, o ne prekių ir paslaugų, reikalingų valstybei, pirkimas. Tokiais atvejais, atsižvelgiant į tai, jog buvo surengtas konkursas, galima daryti išvadą, kad pagalba yra apribota iki mažiausios būtinos politikos tikslams pasiekti; to nepakanka, kad būtų atmesta prielaida dėl valstybės pagalbos buvimo.

(220) Elektros energijos gamintojai, priklausantys privačioms grupėms, teigė, kad bet kokia valstybės pagalba, suteikta pagal EEPS, būtų panaikinta privatizavimo metu, nes kaina, kurią sumokėtų įmonės, nupirkusios elektrines, būtų nustatyta atsižvelgiant į EEPS vertę.

(221) Komisija mano, kad šis aiškinimas nagrinėjamu atveju netaikytinas. Nagrinėjamu atveju elektrinės buvo privatizuojamos sudarant akcijų sandorius.

(222) Teisingumo Teismas analizavo, kokią poveikį įmonės nuosavybės pasikeitimas sudarant akcijų sandorius turi pagalbos buvimui ir neteisėtoms pagalbos, suteiktos įmonei,

⁽⁵⁴⁾ Komisijos sprendimas valstybės pagalbos byloje N 161/04 – Portugalija – Portugalijos per didelės sąnaudos. OL C 250, 2005 10 8, p. 9.

gavėjui. Jis konstatavo, kad neteisėta pagalba ir toliau priskiriama įmonei, kuri pasinaudojo ta pagalba, nepaisant įmonės savininko pasikeitimo⁽⁵⁵⁾. Akcijų perleidimas rinkos kaina tik užtikrina, kad pirkėjui taip pat nebuvo skirta valstybės pagalba.

- (223) Nagrinėjamu atveju tai reiškia, kad elektrinių, kurios gavo naudos pagal EEPS, savininko pasikeitimas nepakeitė fakto, kad EEPS numatyta valstybės pagalba elektrinėms. Faktiškai elektrinės pasinaudojo EEPS joms suteiktais pranašumais, nepaisant jų nuosavybės struktūros.
- (224) Visi pirmiau paminėti ekonominio pranašumo elementai ir suformuluoti teiginiai susiję su Lenkijos stojimo į ES momentu ir yra toliau taikomi šio sprendimo priėmimo metu (EEPS, kurių galiojimo terminas baigėsi iki šio sprendimo priėmimo dienos, atveju – iki dienos, kurią baigiasi jų galiojimo terminas).
- (225) Atsižvelgiant į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad EEPS teikia pranašumo gavėjams.

7.1.2. Bendros ekonominės svarbos paslaugos

- (226) Suinteresuotosios šalys teigė, kad EEPS turėtų būti laikomos įgyvendinančiomis BESP užtikrinto elektros energijos tiekimo ir aplinkos apsaugos tikslus. Sakoma, kad jos atitinka kriterijus, nustatytus *Altmark* sprendime, o tai reiškia, kad jose nenumatyta pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.
- (227) Komisija išanalizavo šiuos teiginius ir negali sutikti su jais dėl tokių priežasčių.
- (228) Valstybėms narėms suteikta didelė laisvė BESP aprėpčiai apibrėžti. Tačiau tokia veiksmų laisvė nereiškia, kad bet koks valstybės įsikišimas pateikiant politinę motyvaciją gali būti apibūdinamas kaip BESP. Pavyzdžiui, *Merci convenzionali porto di Genova* sprendime⁽⁵⁶⁾ Teisingumo Teismas pripažino netinkamu EB sutarties 86 straipsnio 2 dalies taikymą, nes „neatrodo [...], kad [dokų] darbas yra bendros ekonominės svarbos ir išsiskiriantis ypatingomis savybėmis, palyginti su kitos ekonominės veiklos bendra ekonomine svarba.“ Komisija taip pat mano, kad valstybėms narėms suteikta didelė laisvė BESP aprėpčiai apibrėžti kai kuriose srityse, kuriose taikomi Bendrijos teisės aktai, yra apribota.

(229) Suinteresuotosios šalys pasitelkė aplinkos apsaugą kaip vieną iš BESP, kuri turi būti įgyvendinta taikant EEPS. Tiksliau, buvo manoma, kad pagal EEPS bus remiamos investicijos, kuriomis numatyta sudaryti sąlygas pritaikyti Lenkijos elektrines prie ES aplinkos apsaugos standartų.

(230) Komisija mano, kad reikalavime įvykdyti aplinkos apsaugos standartus nėra numatyta ypatingų sąlygų, palyginti su apribojimais, taikomais visoms įmonėms, vykdančioms veiklą pramonės sektoriuje. Be to, jei aplinkos apsaugos standartų atitikties įgyvendinimą laikytume BESP, tai tiesiogiai pažeistų „moka teršėjas“ principą, kuris yra vienas iš pagrindinių Bendrijos aplinkos teisės principų, numatytų pirminės teisės aktuose EB sutarties 174 straipsnio 2 dalimi.

(231) Komisija atkreipia dėmesį į suinteresuotųjų šalių teiginį, kad aplinkos apsauga Direktyvos 96/92/EB 3 straipsnyje vadinama viena iš galimų sričių su viešosiomis paslaugomis susijusiems išipareigojimams vykdyti. Tačiau Komisija mano, kad tai nepakeičia pirmiau išdėstytos nuomonės. Tai, jog direktyvoje teigiama, kad aplinkos apsaugos srityje gali būti su viešosiomis paslaugomis susijusių išipareigojimų, nereiškia, kad pačiame šių su viešosiomis paslaugomis susijusių išipareigojimų turinyje reikalavimų nėra. Visų pirma, šie išipareigojimai turi pasižymėti ypatingomis sąlygomis, palyginti su įprasta įmonių verslo aplinka šiame sektoriuje, ir negali nederėti su principais, kuriais pagrįsta Bendrijos aplinkos apsaugos politika (pvz., „moka teršėjas“ principu).

(232) Komisija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad keturios elektrinės, susijusios su EEPS, (*Turów, Pątnów, Bełchatów* ir *Jaworzno*) yra WWF sudarytame trisdešimties labiausiai aplinką teršiančių Europos elektrinių sąrašė⁽⁵⁷⁾, o tai ir toliau silpnina tvirtinimus, kad jos teikia su aplinkos apsauga susijusias BESP.

(233) Suinteresuotosios šalys taip pat pasitelkia tiekimo patikimumo užtikrinimą kaip vieną iš pagal EEPS teikiamų BESP.

(234) Savo sprendimų praktikoje⁽⁵⁸⁾ Komisija laikosi nuomonės, kad tiekimo patikimumo užtikrinimas galėtų būti laikomas BESP, jei būtų taikomi apribojimai, numatyti Direktyvos 96/92/EB 8 straipsnio 4 dalyje (kuri atitinka Direktyvos 2003/54/EB 11 straipsnio 4 dalį), t. y. su sąlyga, kad susiję gamintojai naudos vietinius pirminės energijos šaltinius ir kad bendras energijos kiekis bet kuriais kalendoriniais

⁽⁵⁷⁾ <http://assets.panda.org/downloads/dirty30rankingfinal260905.pdf>.

⁽⁵⁸⁾ Žr. Komisijos sprendimus bylose N 34/99 (OL C 5, 2002 1 8., p. 2), NN 49/99 (OL C 268, 2001 9 22, p. 7), N 6/A/01 (OL C 77, 2002 3 28 d., p. 26) ir C 7/05 (dar nepaskelbtas Oficialiajame leidinyje).

⁽⁵⁵⁾ Sujungtos bylos C-328/99 ir C-399/00 *Italy and SIM 2 Multimedia* prieš Komisiją [2003], Rink. I-4035, 83 punktas.

⁽⁵⁶⁾ 1991 m. gruodžio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-179/90, 1991, I-05889, 27 punktas.

metais neviršys 15 % bendros pirminės energijos, reikalingos elektros energijai, suvartojamai atitinkamoje valstybėje narėje, pagaminti.

(235) Nagrinėjamu atveju EEPS numatyti energijos kiekiai smarkiai viršija 234 konstatuojamojoje dalyje minėtus 15 %. Be to, jos nėra susijusios vien tik su gamintojais, naudojančiais vietinius pirminės energijos šaltinius.

(236) Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad elektrinėms, susijusioms su EEPS, nenumatytos jokios ypatingos sąlygos, kurios leistų joms pasirengti įvykdyti tiekimo patikimumo tikslus. Iš tikrųjų jos yra tiesiog įprastos elektrinės, prijungtos prie tinklo, ir todėl dalyvauja užtikrinant bendrą tiekimo patikimumą Lenkijoje, kaip ir bet kuri kita elektrinė sektoriuje.

(237) Atsižvelgdama į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija mano, kad nėra priežasties, dėl kurios ji turėtų nukrypti nuo savo įprastos praktikos šioje srityje. Todėl ji turi atmesti tvirtinimą, kad EEPS įgyvendina BESP tikslus tiekimo patikimumo srityje. Bet kuriuo atveju Lenkija iki šiol nėra apibrėžusi BESP šioje srityje.

(238) Atsižvelgdama į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad EB sutarties nuostatos dėl BESP netaikytinos EEPS.

(239) Komisija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad EEPS neįvykdytų visų kriterijų, nustatytų *Altmark* sprendime.

(240) Pirmą, pagal *Altmark* sprendimą, reikalaujama, kad įmonė gavėja įvykdytų su viešosiomis paslaugomis susijusius išpareigojimus, o tie išpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti.

(241) Nagrinėjamu atveju tariami su viešosiomis paslaugomis susiję išpareigojimai nebuvo aiškiai apibrėžti. Suinteresuotosios šalys mini aplinkos apsaugą ir tiekimo patikimumo užtikrinimą, tačiau šie tikslai yra labai bendro pobūdžio. Be to, galima būtų manyti, kad iš dalies bet kuris gamintojas elektros energijos sektoriuje dalyvauja įgyvendinant šiuos tikslus. Suinteresuotosios šalys nepateikė jokio dokumento, kuriame būtų pateiktas labiau apčiuopiamas konkreitiems gamintojams patikėtos teikti BESP pobūdžio apibrėžimas, juo labiau teisinis dokumentas, kuriame būtų nustatyti jų išpareigojimai.

(242) Taip pat buvo remtasi ir Lenkijos energetikos įstatymo 1 straipsnio 2 dalimi⁽⁵⁹⁾. Šiame straipsnyje nurodyta, kad valstybė turi užtikrinti nuolatinį ir nepertraukiamą

energijos tiekimą galutiniams vartotojams techniškai ir ekonomiškai perspektyviu būdu, taip pat jame skiriamas atitinkamas dėmesys aplinkos apsaugos reikalavimams. Tačiau šis įstatymo straipsnis neprimeta jokiai konkrečiai įmonei su viešosiomis paslaugomis susijusių išpareigojimų. Jame nustatomos tik valstybės pareigos.

(243) Galiausiai, suinteresuotosios šalys teigia, kad EEPS yra dokumentai, kuriais gamintojams patikima teikti BESP. Tačiau EEPS nepateikiama jokia konkreiti BESP apibrėžtis, jose netgi neminimi šie išpareigojimai ar teisinės nuostatos, kuriomis remdamasi valstybė galėtų patikėti teikti BESP kitiems subjektams.

(244) Antra, kriterijai, kuriais remiantis apskaičiuojama kompensacija, turėjo būti suformuluoti iš anksto objektyviu ir skaidriu būdu, o kompensacija neturėtų viršyti sumos, būtinos padengti visas ar dalį išlaidų, patirtų vykdant su viešosiomis paslaugomis susijusius išpareigojimus, atsižvelgiant į atitinkamas įplaukas ir pagrįstą pelną, gautą įvykdžius šiuos išpareigojimus⁽⁶⁰⁾.

(245) Kadangi nėra pateikta aiški BESP apibrėžtis, kurioje visų pirma būtų aiškiai atskirtos teiktinos paslaugos ir įprastos elektrinės verslo operacijos, neįmanoma suformuluoti kompensacijos kriterijų ir (arba) nustatyti, ar kompensacija viršija sumą, būtiną padengti išlaidas, patirtas vykdant šiuos išpareigojimus. Netgi neįmanoma tiksliai apibrėžti, kas yra kompensacija.

(246) Tam tikri kriterijai, naudojami EEPS kainoms nustatyti, nėra tas pats, kas tikslūs kriterijai kompensacijai už BESP apskaičiuoti, nes kaina nėra tas pats, kas kompensacija. Be to, tai, jog kaina padengia tik elektros energijos gamybos išlaidas pridėjus pelno dydį, nereiškia, kad ji neapima papildomos kompensacijos, nes dauguma elektros energijos gamybos išlaidų gali būti įprastos išlaidos, kurias padengia bet kuris elektros energijos gamintojas, priešingai nei perviršinės išlaidos, susijusios su BESP.

(247) Trečia, jeigu įmonė, kuri turi vykdyti su viešosiomis paslaugomis susijusius išpareigojimus, nebuvo atrinkta taikant viešųjų pirkimų procedūrą, reikalingos kompensacijos dydis turi būti nustatomas remiantis išlaidų, kurias būtų patyrusi tipiška tinkamai veikianti ir tinkamomis gamybos priemonėmis aprūpinta, kad galėtų įvykdyti viešųjų paslaugų reikalavimus, įmonė, vykdydama tuos išpareigojimus, atsižvelgiant į susijusias įplaukas ir pagrįstą pelną, gautą įvykdžius išpareigojimus.

⁽⁵⁹⁾ Teisės aktų leidinys 1997/54, 348 punktas su pakeitimais.

⁽⁶⁰⁾ Iš esmės tai yra antrasis ir trečiasis *Altmark* sprendimo kriterijai.

(248) Suinteresuotosios šalys teigia, kad šie kriterijai turėtų būti paskelbti automatiškai įvykdytais, nes EEPS sudarymo tikslu buvo surengtas nediskriminacinis ir skaidrus konkursas. Tačiau Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad konkurso metu buvo taikomi įvairūs kriterijai, ne tik kainos kriterijai ar kriterijai, susiję su pirmiau minėtais politikos tikslais (aplinkos apsauga, tiekimo patikimumas). Komisija mano, kad tų kitų kriterijų, nesusijusių su kaina ar minėtais politikos tikslais, taikymas neleidžia automatiškai daryti išvados, jog kompensacijos dydis yra teisingas. Be to, tai, kad pasiūlymams vertinti buvo naudojama daug skirtingų kriterijų, ir tai, kad nebuvo apibrėžtas konkretus BEP tikslas, taip pat rodo, kaip sudėtinga vertinti, ar iš tikrųjų tariamos BEP yra suteiktos. Pavyzdžiui, kainos ir aplinkos apsaugos kriterijų supainiojimas galėtų lemti tai, kad pasiūlymo teikėjas, užuot pasiūlęs gaminti ekologiškesnę elektros energiją už didesnę kainą, siūlytų gaminti elektrą už labai mažą kainą, bet mažiau atsižvelgdamas į aplinkos apsaugą. Kyla abejonių, ar gamintojai iš tikrųjų teikia BEP, ir bet kuriuo atveju yra sunkiau nustatyti, koku mastu teikiamos BEP.

(249) Be to, nei Lenkijos institucijos, nei suinteresuotosios šalys nepateikė minimų gamintojų išlaidų analizės, kad pagrįstų savo tvirtinimą, jog jos sutampa su tipiškos įmonės patiriamomis išlaidomis. Iš tikrųjų, Lenkijos pagal įstatymą pateikti apskaičiavimai, atlikti siekiant apskaičiuoti kompensaciją konkrečioms elektros energijos gamintojams, rodo, kad jų išlaidos yra gerokai didesnės už tipišku naujų Lenkijos rinkos dalyvių patirtas išlaidas.

(250) Galiausiai, Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad sudarant EEPS su *EC Kraków* konkursas nebuvo organizuojamas.

(251) Suinteresuotosios šalys teigė, kad EB sutarties 86 straipsnio 2 dalis gali būti taikoma EEPS, net jeigu jos neatitinka *Altmark* sprendimo kriterijų.

(252) Komisija mano, kad pirmiau išdėstyti argumentai leidžia daryti išvadą, kad 86 straipsnio 2 dalis negali būti taikoma EEPS.

(253) Visų pirma, 86 straipsnio 2 dalis gali būti taikoma tik įmonėms, kurioms buvo pavesta teikti tikras BEP, o atsižvelgiant į 228–238 konstatuojamąsias dalis, šis konkretus atvejis toks nėra. BEP, jei teikiamos, turi būti patikėtos konkrečioms įmonėms, o atsižvelgiant į 240–243 konstatuojamąsias dalis, šiuo atveju tai nėra toks atvejis. Galiausiai kompensacija už BEP teikimą turi būti proporcinga patirtoms išlaidoms; kitaip tariant, turi būti

galimybė atlikti BEP aprėpties vertinimą, kad būtų apskaičiuotos susijusios išlaidos. Atsižvelgiant į 245–246 konstatuojamąsias dalis, šis atvejis toks nėra.

Selektyvumas

(254) Akivaizdu, kad EEPS yra selektyvios, nes jos buvo sudarytos su tik su keliomis įmonėmis. Kai buvo pasirašytos šios sutartys, elektros sektoriuje buvo įmonių, kurioms EEPS naudos nedavė.

(255) Suinteresuotųjų šalių nuoroda į būtinybę apibrėžti atitinkamas rinkas yra neteisinga. Selektivitymo sąvoka aprėpia priemones, kurios yra naudingos visam sektoriui, netgi kai jos yra naudingos visoms sektoriuje veikiančioms įmonėms (o šiuo atveju tai nėra toks atvejis, nes kai kurioms įmonėms sektoriuje EEPS naudos nedavė).

(256) Atsižvelgdama į *Van der Kooy* sprendimą, Komisija primena, kad šiame sprendime Teisingumo Teismas nenagrinėjo pagalbos priemonės selektivitymo. Suinteresuotųjų šalių pastabose minėtas vertinimas yra susijęs su pranašumo buvimu, bet negalima nustatyti, ar Teisingumo Teismas nusprendė, ar nuspręstų, kad priemonė neatitinka selektivitymo kriterijaus.

(257) Galiausiai, atsakydama į suinteresuotųjų šalių tvirtinimą, kad priemonėms, kurių neskiria valstybė, taikomas selektivitymo kriterijus turėtų būti pakeistas rinkos investuotojo principu, Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad taikant rinkos investuotojo principą galima patikrinti, ar egzistuoja pranašumas, o ne selektivitymas.

Konkurencijos iškraipymas ir poveikis prekybai

(258) Suinteresuotosios šalys teigė, kad Komisija turėjo išnagrinėti, ar EEPS iškraipė konkurenciją arba padarė poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai tuo metu, kai jos buvo sudarytos. Kaip paaiškinta pirmiau, Komisija mano, kad tai, ar EEPS buvo numatyta valstybės pagalba, kai jos buvo sudarytos, neturi įtakos dabartinės procedūros rezultatui. Atsižvelgdama į stojimą į ES, Lenkija atvėrė savo rinką anksti: pirmiesiems klientams galimybė pakeisti elektros energijos tiekėją buvo suteikta 1999 m., o tais pačiais metais pradėjo veikti Lenkijos elektros energijos birža. 2004 m. gegužės 1 d. Lenkija prisijungė prie liberalizuotos vidaus rinkos. Ilgalikių sutarčių su valstybei priklausiančia

PSE egzistavimas, įskaitant elektros energijos pirkimo garantiją, kurią ta įmonė suteikė už kainą, padengiančią elektrinės išlaidas, pridėjus pelno dydį, gali iškraipyti konkurenciją.

(259) Priemonės, kurios yra palankios energetikos sektoriaus įmonėms vienoje valstybėje narėje, gali trukdyti įmonėms iš kitų valstybių narių eksportuoti elektros energiją į tą valstybę narę arba sudaryti palankias sąlygas elektros energijos eksportui į antrąją valstybių narių grupę. Tai ypač tinka Lenkijai, kuri yra Europos viduryje ir yra susijusi arba lengvai susiejama su keliomis dabartinėmis ir būsimomis valstybėmis narėmis.

(260) Elektros energijos rinka Lenkijoje (Lenkijos elektros energijos birža) buvo atverta 1999 m.; tais pačiais metais PSE prisijungė prie UCTE ⁽⁶¹⁾.

(261) Kai buvo pasirašomos EEPS, prekyba elektra tarp Lenkijos ir jos kaimyninių šalių jau vyko. Jungiamųjų tinklų perdavimo pajėgumas nebuvo didelis (2 000 MW, pasak suinteresuotųjų šalių), tačiau buvo visiškai išnaudotas, daugiausia eksportui.

(262) 2005 m. Lenkija eksportavo 14,3 TWh elektros energijos, o importavo 3,1 TWh, kai vidaus reikmėms suvartojamas kiekis buvo 144,8 TWh ⁽⁶²⁾; tačiau daugiausia buvo prekiaujama su Čekija, Vokietija ir Slovakija (jungiamųjų tinklų su Ukraina ir Baltarusija labai mažas pajėgumas arba jį neveikia).

(263) Atsižvelgiant į tai, kas buvo paminėta pirmiau, galima daryti išvadą, kad EEPS galėjo iškraipyti konkurenciją netgi prieš Lenkijai įstojant į ES. Tačiau šis poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai kriterijus gali būti įvykdytas tik po įstojimo. Kadangi Lenkijos stojimo į ES ir energetikos sektoriaus liberalizavimo data yra ta pati (2004 m. gegužės 1 d.), Komisija daro išvadą, kad vėliausiai Lenkijos stojimo į ES dieną EEPS teikiama pranašumai galėjo iškraipyti konkurenciją ir padaryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai; ta galimybė tebėra, kol galioja EEPS.

(264) Remdamasi tuo, kas paminėta pirmiau, Komisija mano, kad EEPS numatyta valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.

⁽⁶¹⁾ Elektros perdavimo koordinavimo sąjunga, perdavimo sistemos operatorių asociacija, bendradarbiaujanti susijungusiame kontinentinėje Europos tinkle.

⁽⁶²⁾ PSE 2005 m. metinę ataskaitą galite rasti: http://www.pse-operator.pl/uploads/kontener/Annual_Report_2005.pdf.

7.1.3. EEPS kaip nauja pagalba, o ne esama pagalba. Pagalbos neteisėtumas

Dėl Stojimo sutarties taikymo EEPS, sudarytoms prieš stojimą ir vis dar galiojančioms po stojimo

(265) Atsižvelgiant į Stojimo sutarties IV priedo 3 skyrių, Komisija turėjo teisę kruopščiai išnagrinėti priemones (individualios pagalbos priemones ir pagalbos schemas), kurios įsigaliojo prieš stojimą, toliau galioja po šios datos ir kuriose numatoma valstybės pagalba.

(266) Pirmą kartą EEPS buvo pasirašytos 1994–1998 m. laikotarpiu, t. y. prieš Lenkijai įstojant į Europos Sąjungą, jos atitinka sąlygą, jog įsigaliojo prieš stojimą. Šiuo atžvilgiu, Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad šis sprendimas yra susijęs tik su tomis EEPS, kurios galiojo Lenkijos stojimo į ES dieną (2004 m. gegužės 1 d.). Jis netaikomas EEPS, kurios buvo nutrauktos iki tos dienos.

(267) Antra, EEPS taikomos po įstojimo. Jų galiojimo terminas baigiasi 2006–2027 m., t. y. po įstojimo. Įstojimo dieną valstybės įsipareigojimai pagal EEPS nebuvo tiksliai žinomi.

(268) Šiomis aplinkybėmis Komisija paprastai pripažįsta toliau nurodytas pagalbos priemones taikytinomis po stojimo ir numatančiomis naują pagalbą ⁽⁶³⁾:

a) bet kokios pagalbos schemos, įsigaliojusios iki stojimo dienos, pagal kurias bendrai ir abstrakčiai įstatyme nurodytoms įmonėms, netaikant kitų įgyvendinimo priemonių, po stojimo gali būti suteikta individuali pagalba;

b) pagalba, kuri nėra susijusi su konkrečiu projektu ir kuri iki stojimo buvo suteikta vienai ar daugiau įmonių neribotam laikotarpiui ir (arba) kurios dydis nėra apibrėžtas;

c) individualios pagalbos priemonės, su kuriomis susiję valstybės įsipareigojimai nebuvo tiksliai žinomi pagalbos suteikimo dieną.

„Tiksliai žinomi valstybės ekonominiai įsipareigojimai“

(269) EEPS buvo siekiama garantuoti elektrinių perspektyvumą. Tačiau šios sutartys nėra įprasta garantijos forma: EEPS numato investicijų grąžą ateityje ir pelningą darbą, garantuojant energijos pirkimą už garantuotą (nors ir kintamą) kainą garantuotą laikotarpį, nepaisant rinkos sąlygų.

⁽⁶³⁾ Žr., pavyzdžiui, 2004 m. sausio 28 d. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos CZ 14/2003 – Čekijos Respublika *Česka spořitelna*, a.s.

- (270) Valstybės finansiniai išpareigojimai pagal EEPS neapsiriboja didžiausia galima suma iki stojimo, taip pat iki stojimo elektros energijos gamintojams nebuvo galutinai ir besąlygiškai suteikta numatyta pagalbos suma.
- (271) Priešingai, valstybės finansiniai išpareigojimai pagal EEPS priklauso nuo kriterijų, apie kurių būsimą raidą stojimo metu nebuvo žinoma. Be to, EEPS garantavo gamintojams apsaugą nuo kainų svyravimų, kurie buvo nesusiję su prieš stojimą vykdomais sandoriais ar įvykiais, tačiau buvo susiję su būsimais pokyčiais ir dėl to buvo nežinomi stojimo dieną.
- (272) Visų pirma, toliau pateikiamos aplinkybės rodo tai, jog valstybės išpareigojimai pagal EEPS nebuvo žinomi stojimo dieną, ir tai, kad po stojimo valstybė tebėra išpareigojusi.
- (273) Pirma, energijos kainos, kuriomis elektros energijos gamintojai parduoda elektros energiją PSE, nebuvo nustatytos tam tikrose EEPS. Kainas nulėmė skaičiavimai, atlikti pagal formulę, kurią sudaro įvairūs kriterijai, kurių svyravimo numatyti negalima.
- (274) Pavyzdžiui, šios formulės apima tokius kriterijus kaip vartotojų kainų indeksai Lenkijoje arba JAV, naftos ir anglių kainos pasaulio rinkose, vidutiniai atlyginimai Lenkijoje arba JAV dolerio ir Lenkijos zlooto keitimo kursas. Akivaizdu, kad visų šių kriterijų svyravimus lemia ne vien tik įvykiai iki stojimo. Kainų apskaičiavimai, o kartais ir pačios formulės nuolat keičiamos pagal įvairius EEPS priedus, kai kuriais atvejais priimamus kasmet ar net dažniau.
- (275) Atsižvelgdama į tai, Komisija mano, kad kainos nustatymo formulė nepakankamai apriboja valstybės finansinius išpareigojimus. Jau vien dėl įvairių besikeičiančių kriterijų buvimo formulėje neįmanoma pakankamai tiksliai nustatyti galimo valstybės išpareigojimų lygmens.
- (276) Be to, kitaip nei įprastos garantijos, EEPS apima gavėjų veiklos sąnaudas. Jose numatyta, kad PSE nuolat perka garantuotą elektros energijos kiekį ir nuolat apmoka kintamas ar pastovias veiklos sąnaudas pagal nurodytas kainų formules.
- (277) Komisija taip pat atkreipė dėmesį į tai, jog atsižvelgiant į kriterijų, sudarančių kainų formules, didelį skaičių, negalima atmesti fakto, kad pagalbos gavėjas pats galėtų daryti įtaką galutinei kainai (pasinaudodamas tam tikrais veiklos sąnaudų elementais, pvz., darbuotojų ir direktorių algomis).
- (278) Be to, PSE finansiniai išpareigojimai pagal EEPS labai priklauso nuo paklausos. Jie yra lygūs skirtumui tarp pirkimo kainos pagal EEPS ir pelno, kurį PSE gali gauti parduodama elektros energiją galutiniams naudotojams. Kainos, už kurią PSE parduoda elektrą galutiniams naudotojams, nuspėti neįmanoma. Elektros energijos, parduodamos uždaroje rinkoje, kainą kasmet nustato valstybė, o atviroje rinkoje kainos svyruoja nenuspėjamai. Tai padidina valstybės išpareigojimų pagal EEPS nuspėjamumą. Gali būti, kad EEPS nustatytas mažiausias energijos kiekis, kurį privaloma nupirkti, viršys EEPS poreikius, ypač liberalizavus energetikos rinką 2007 m. Elektros perteklius gali lemti netgi didesnes nežinomas sąnaudas, o taip tik dar labiau padidės valstybės išpareigojimų pagal EEPS nuspėjamumas.
- (279) Todėl sumos, kurias PSE moka elektros energijos gamintojams po stojimo, nėra vien tik išmokos pagal bendrą nekintamą ribą, nustatytą prieš stojimą. Be to, keletą kartų nuo tada, kai buvo pasirašytos pradinės sutartys, EEPS buvo taisomos pridėdant papildomų priedų.
- (280) Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad tam tikrais atvejais, kai atliekamas priemonių suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas, turėtų būti atkreiptas tinkamas dėmesys į pagalbą, suteiktą prieš valstybei narei stojant į Europos Sąjungą ir taikomą po įstojimo.

EEPS kaip nauja pagalba

- (281) Atsižvelgiant į pirmiau minėtas Stojimo sutarties nuostatas, visos priemonės, kurios įsigaliojo iki stojimo ir vis dar yra taikomos po tos datos, kuriose numatyta valstybės pagalba ir kurios nepriskiriamos prie vienos iš kategorijų, išvardytų toliau, nuo stojimo turėtų būti laikomos nauja pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 88 straipsnio 3 dalyje.

- (282) Trys Stojimo sutartyje minimos esamos pagalbos kategorijos apima:

1. Pagalbos priemonės, kurios Lenkijoje įsigaliojo iki 1994 m. gruodžio 10 d.

Išskyrus EEPS, sudarytą su gamintoju Turów S.A. ⁽⁶⁴⁾, EEPS buvo pasirašytos po 1994 m. gruodžio 10 d. ir todėl jos nelaikomos esama pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 88 straipsnio 1 dalyje.

2. Pagalbos priemonės, kurios buvo ištrauktos iš esamos valstybės pagalbos priemonių sąrašą, pridėtą prie Stojimo sutarties.

⁽⁶⁴⁾ Su kuria EEPS buvo pasirašyta 1994 m. rugpjūčio 26 d., kaip nurodė BOT savo pastabose dėl procedūros.

Komisijai nebuvo pranešta nei apie EEPS taikomas schemas, nei apie bet kurias atskiras EEPS, siekiant jas įtraukti į esamos pagalbos schemų sąrašą, pridėtą prie Stojimo sutarties, taip pat jos nebuvo įtrauktos į Stojimo sutarties IV priedo priedėlį, minimą IV priedo 3 skyriaus 1 b punkte, kuriame pateikiamas esamos pagalbos priemonių sąrašas; taigi, jos nelaikomos esama pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 88 straipsnio 1 dalyje.

3. Pagalbos priemonės, kurias prieš stojimą įvertino Lenkijos valstybės pagalbos institucija ir nustatė, kad jos dera su Bendrijos teise, ir kurioms Komisija neprieštaravo dėl abejonių, ar jos dera su bendrąja rinka pagal procedūrą, nustatytą Stojimo sutartyje, vadinamąją „laikinąją procedūrą“ (plg. Stojimo sutarties IV priedo 3 skyriaus antra pastraipą).

Kadangi pagal vadinamąją laikinąją procedūrą Komisijai nebuvo pateikta nė viena EEPS, jos nelaikomos esama pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 88 straipsnio 1 dalyje.

- (283) Atsižvelgiant į tai, kad kai kurios EEPS nepriklauso nė vienai iš esamos pagalbos kategorijų, išvardytų Sutartyje, jos nuo stojimo datos laikomos nauja pagalba.

- (284) Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad šis priskyrimas kategorijoms taip pat atitinka Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunkčio paskutinį sakinį. Šiame straipsnyje teigiama, kad jeigu priemonės tampa pagalba po veiklos liberalizavimo pagal Bendrijos teisę (šiuo atveju energetikos rinkos liberalizavimo pagal Direktyvą 96/92/EB, kuri Lenkijoje įsigaliojo Lenkijai įstojus į Europos Sąjungą), tokios priemonės po nustatytos liberalizavimo datos nebelaikomos esama pagalba, t. y. jos laikomos nauja pagalba.

- (285) Atsižvelgdama į suinteresuotųjų šalių pastabas, minimas 71 konstatuojamojoje dalyje, Komisija pareiškia, kad ji laiko EEPS pagalbos schema dėl priežasčių, išdėstytų 31 konstatuojamojoje dalyje. Ji taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad valstybės sprendimas, teikiantis investuotojams galimybę sudaryti EEPS, kurios garantuoja jų rentabilumą, kol galioja sutartys, yra bendras visoms EEPS.

- (286) Suinteresuotosios šalys teigia, kad sudarant EEPS jose nebuvo numatyta valstybės pagalba ir todėl jos negali būti laikomos naujos pagalbos priemonėmis. Jos remiasi *Alzetta Mauro* sprendimu⁽⁶⁵⁾, teigdamos, kad pagalba, suteikta rinkoje, kuri iš pradžių iki jos liberalizavimo buvo nekonkurencinga, nuo liberalizavimo dienos turi būti laikoma esama pagalba. Nepaisant to, kas paminėta pirmiau, Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio

b punkto v papunktis yra susijęs ir su pagalbos schemomis, ir su individualios pagalbos priemonėmis.

- (287) Komisija atmeta šį teiginį. Buvo įrodyta, kad visi valstybės pagalbos buvimo kriterijai Lenkijos stojimo į ES dieną buvo įvykdyti. Visų pirma buvo įrodyta, kad tuo metu Lenkija su kaimyninėmis šalimis prekiaavo energija ir kad Lenkijos elektros energijos birža veikė nuo 1999 m. Bet kuriuo atveju nebuvo abejojama tuo, kad stojimo dieną Lenkija nedelsdama turėtų įsilieti į konkurencijai atvertą sektorių. Komisija mano, kad Stojimo sutartyje pateiktų su valstybės pagalba susijusių nuostatų tikslas buvo būtent užtikrinti, kad būtų persvarstytos priemonės, kurios nuo stojimo datos gali iškraipyti konkurenciją tarp valstybių narių. Priešingai nei stojimo sutartys, pasirašytos iki 2004 m. gegužės 1 d., Stojimo sutartis, kurią pasirašė Lenkija ir dar devynios kitos šalys, yra skirta apriboti priemonės, pripažintas numatančiomis esamą pagalbą trimis konkrečiais pirmiau apibūdintais atvejais. *Alzetta Mauro* sprendimas nėra susijęs su priemone, patenkančia į Stojimo sutarties taikymo sritį, ir dėl to šiuo atveju negali būti laikomas taikytinu vertinamoms EEPS. Galiausiai, Komisija taip pat mano, kad *Alzetta Mauro* sprendimas susijęs su faktine padėtimi, kaip apibūdinta Komisijos sprendime, priimtame prieš įsigaliojant Reglamentui (EB) Nr. 659/1999.

- (288) Todėl, remdamasi Stojimo sutartimi, Komisija daro išvadą, kad EEPS yra nauja pagalba.

Neteisėta pagalba

- (289) Atsižvelgdama į tai, kad Komisijai nebuvo pranešta apie EEPS pagal valstybės pagalbos procedūrinės taisyklės, Komisija mano, kad jose numatyta neteisėta pagalba.

7.1.4. Taikytinos Sutarties nuostatos

- (290) Suinteresuotosios šalys teigė, kad Komisija turėjo išanalizuoti EEPS atsižvelgiant į laikinąjį mechanizmą, numatytą Stojimo sutartyje, kartu su valstybės pagalbos byla PL 1/03⁽⁶⁶⁾.

- (291) Komisija su šiuo tvirtinimu nesutinka.

- (292) Pagal Stojimo sutartyje numatytą laikinąjį mechanizmą Komisijos teisės buvo apribotos iki teisės patvirtinti stojančiųjų šalių konkurencijos įstaigų priimamus sprendimus, susijusius su priemonėmis, kurios buvo pradėtos taikyti ir vis dar buvo taikomos po stojimo, ar jiems prieštarauti. Byla PL 1/03 buvo susijusi su Lenkijos

⁽⁶⁵⁾ Žr. 16 išnašą.

⁽⁶⁶⁾ PL 1/03 – Per didelės sąnaudos – Lenkija, plg. 36 išnašą.

konkurencijos institucijos sprendimu dėl įstatymo projekto dėl valstybės kompensacijos nutraukus EEPS. Ji nebuvo taikoma pagalbai, teikiama pagal pačias EEPS, o Lenkijos institucijos nepranešė apie EEPS pagal laikinąją procedūrą; kai kurioms EEPS nebuvo taikomas ir atitinkamas Konkurencijos ir vartotojų apsaugos tarnybos sprendimas. Komisijai nebuvo suteikta teisė vienašališkai išplėsti bylos taikymo sritį remiantis laikinąją procedūrą.

(293) Be to, netgi jei Komisijai būtų buvusi suteikta teisė vienašališkai išplėsti bylos taikymo sritį, tai nebūtų įmanoma šiuo konkrečiu atveju, nes teisės aktas, persvarstytas pagal laikinąją procedūrą, numatė privalomą visų EEPS nutraukimą iki Lenkijos stojimo į ES. Kadangi Komisijos persvarstymas galėtų būti skirtas tik valstybės pagalbos, vis dar taikomos po stojimo, klausimams spręsti, nebūtų buvę galima įtraukti EEPS į šios bylos taikymo sritį

(294) Kalbant apie kitas dvišales sutartis arba Energetikos chartiją, Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad jose nedraudžiama nutraukti tokias sutartis, bet rekomenduojama teikti tinkamą kompensaciją, kuri nepakeistų EEPS teikiamos valstybės pagalbos pobūdžio. Šių sutarčių tikslas – užtikrinti pusiausvyrą tarp liberalizavimo tikslų ir išpareigojimo išlaikyti investicijas. Atsižvelgdama į suinteresuotųjų šalių pastabas dėl teisių netekimo, Komisija mano, kad jeigu EEPS būtų numatyta neteisėta ir nesuderinama valstybės pagalba, jos būtų neteisėtos. Taigi, šių sutarčių nutraukimas negali būti laikomas numatančiu teisių netekimą. Jeigu būtų pripažinta, kad toks nutraukimas laikomas numatančiu teisių netekimą, Komisija mano, kad gali būti teikiama kompensacija ir kad tyrimo metodikoje nustatytos sąlygos užtikrins, kad kompensacija būtų teikiama teisingai.

7.1.5. Suderinamumo vertinimas

(295) EB steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatytas bendras draudimas teikti valstybės pagalbą Bendrijoje.

(296) EB sutarties 87 straipsnio 2 dalyje ir 87 straipsnio 3 dalyje nustatytos išimtys bendrai taisyklei, kad tokia pagalba nesuderinama su bendrąja rinka, kaip teigiama 87 straipsnio 1 dalyje.

(297) EB steigimo sutarties 87 straipsnio 2 dalyje nustatytos išimtys šiuo atveju netaikomos, nes ši priemonė nėra socialinio pobūdžio, nebuvo teikiama individualiems vartotojams, nėra taikoma gaivalinių nelaimių ar kitų ypatingų įvykių padarytai žalai atitaisyti ir nėra teikiama tam tikrų Vokietijos Federacinės Respublikos regionų, patyrusių žalą dėl Vokietijos padalijimo, ūkiui.

(298) EB steigimo sutarties 87 straipsnio 3 dalyje nustatytos kitos išimtys.

(299) 87 straipsnio 3 dalies a punkte teigiama, kad „pagalba, skirta regionų, kuriuose yra neįprastai žemas pragyvenimo lygis arba didelis nedarbas, ekonominei plėtrai skatinti“ gali būti pripažįstama suderinama su bendrąja rinka. Didžioji dalis Lenkijos teritorijos, jei ne visa Lenkija, gali būti laikoma tokiu regionu.

(300) Komisija priėmė tokiai pagalbai vertinti skirtas gaires. Kai Lenkija įstojo į ES, galiojo nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairės⁽⁶⁷⁾ (toliau – regioninės gairės). Šios gairės taip pat buvo taikomos regioninei pagalbai vertinti atsižvelgiant į EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

(301) Remiantis regioninėmis gairėmis, valstybės pagalbą iš esmės galėjo būti leidžiama teikti tik investicijų išlaidoms padengti. Pagalba veiklai paprastai buvo draudžiama (regioninių gairių 4.15 punktą), tačiau išskirtinėmis aplinkybėmis buvo galima leisti ją teikti konkrečiuose regionuose, su sąlyga, kad ji yra ribotos trukmės ir yra palaipsniui mažinama⁽⁶⁸⁾.

(302) Ši pagalba negali būti laikoma pagalba investicijoms. Pagalba investicijoms apibrėžiama naudojant galimų reikalavimus atitinkančių išlaidų, nurodytų regioninių gairių 4.5 ir 4.6 punktuose, sąrašą. Mokėjimai, atliekami pagal EEPS, aiškiai padengia ir kitas išlaidas. Ryškiausias pavyzdys yra faktas, kad EEPS užtikrinamas išlaidų kurui, susijusių su elektrinių eksploatavimu, kompensavimas. Pagal EEPS padengiamos ir išlaidos personalui. Aišku, kad šios išlaidos neatitinka reikalavimų pagalbai investicijoms gauti. Priešingai, jos sutampa su operatoriaus einamosiomis išlaidomis ir todėl turi būti priskiriamos prie veiklos išlaidų, kaip apibrėžta regioninių gairių 4.15 punkte.

(303) Pagal EEPS teikiama pagalbai netaikomi pagrįsti trukmės apribojimai. EEPS sudaromos labai ilgam laikotarpiui, sutampančiam su numatyta įprastos elektrinės eksploatavimo trukme. Be to, EEPS nėra numatytos nuostatos dėl laipsniško pagalbos sumos mažinimo. Garantuoti nupirkto elektros energijos kiekiai nemažinami, o kainos indeksuojamos – tai reiškia, kad užuot mažėjusios, jos didėja. Pelno garantija ir jo dydis laikui bėgant taip pat nesumažėja.

⁽⁶⁷⁾ OL C 74, 1998 3 10, p. 9.

⁽⁶⁸⁾ Šios taisyklės išimtis buvo numatyta regioninių gairių 4.16 punkte, tačiau ji buvo taikoma tik atokiausiems regionams ir regionams, kuriuose mažas gyventojų tankis, o šiems regionams nepriklauso regionai, kuriuose įsikūrę EEPS teikiama nauda besinaudojantys elektros energijos gamintojai.

- (304) Atsižvelgdama į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad ši pagalba neatitinka EB steigimo sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punkte numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos sąlygų.
- (305) EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punkte teigiama, kad „pagalba, skirta bendriems Europos interesams svarbių projektų vykdymui skatinti arba kurios nors valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti“, gali būti pripažįstama suderinama su bendrąja rinka.
- (306) Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad nagrinėjama pagalba nėra skirta bendriems Europos interesams svarbaus projekto vykdymui skatinti.
- (307) Komisija taip pat nerado įrodymų, kad ji yra skirta Lenkijos ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti. Komisija pripažįsta, kad elektros energija yra svarbus produktas bet kurios valstybės narės ekonomikai ir kad dvidešimtojo amžiaus dešimtame dešimtmetyje Lenkijoje buvo būtina modernizuoti šį sektorių.
- (308) Tačiau Komisija mano, kad naudojant sąvoką „valstybės narės ekonomikos dideli sutrikimai“ omenyje turimi daug sudėtingesni atvejai. Vien paminėti galimas pasekmes valstybės narės ekonomikai, kaip padarė suinteresuotosios šalys, nepakanka tam, kad pirmiau minėtos Sutarties nuostatos būtų pripažintos taikytinomis nagrinėjamai priemonei. Mažų mažiausiai reikėtų pateikti išsamesnį tokių sutrikimų atsiradimo galimybes ir jų pasekmių apibūdinimą ir analizę.
- (309) Galiausiai, Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad ši sąvoka apima skubumo sąvoką, kuri yra nesuderinama su ilgai trukusiu EEPS konkurso ir derybų ciklu.
- (310) Atsižvelgdama į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad ši pagalba neatitinka EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punkte numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos sąlygų.
- (311) EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies d punkte teigiama, kad pagalba, skirta kultūrai remti ir paveldui išsaugoti, gali būti pripažįstama suderinama su EB sutartimi, jei tokia pagalba prekybos sąlygų ir konkurencijos Bendrijoje nepaveikia taip, kad prieštarautų bendram interesui. Akivaizdu, kad šis straipsnis EEPS netaikomas.
- (312) EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte numatyta leisti teikti valstybės pagalbą, skirtą tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui. Komisija parengė keletą gairių ir komunikatų, kuriuose aiškinama, kaip ji taikys šiame straipsnyje numatytas leidžiančias nukrypti nuostatas.
- (313) Suinteresuotosios šalys pasitelkė regioninių gairių ir aplinkos apsaugos gairių taikymą.
- (314) 300–304 konstatuojamosiose dalyse nurodomos priežastys, dėl kurių ši pagalba negali būti pripažinta suderinama su bendrąja rinka taikant regionines gaires⁽⁶⁹⁾.
- (315) Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad aplinkos apsaugos gairėse, kaip ir regioninės pagalbos gairėse, visų pirma leidžiama teikti pagalbą investicijoms. Pagalba veiklai apribojama konkrečiais tikslais. Pirmasis – pagalba atliekoms tvarkyti ir energijai taupyti (E.3.1 dalis), kuriam taikomas daugiausia 5 metų trukmės apribojimas. Antrasis – pagalba, teikiama mokesčių sumažinimo ar lengvatų pavidalu (E.3.2 dalis). Trečiasis – pagalba atsinaujinantiems energijos šaltiniams (E.3.3 dalis). Aišku, nė viena iš šių nuostatų nagrinėjamu atveju netaikoma.
- (316) Ketvirtasis ir paskutinis pagalbos veiklai, kurią leidžiama teikti, tipas yra pagalba elektros energijos ir šilumos gamybai derinti (E.3.4 dalis). Kai kurie susiję gamintojai gamina šilumą ir elektros energiją. Tačiau nei Lenkija, nei bet kuris iš susijusių gamintojų neįrodė, kad šios įgėgainės visiškai atitinka produktyvumo kriterijus, nustatytus aplinkos apsaugos gairėse. Iš tikrųjų, Lenkija pateikė Komisijai duomenis, rodančius, kad tik ribota produkcijos dalis gali būti pripažinta atitinkančia šiuos produktyvumo kriterijus. Komisijos nuomone, tai reiškia, kad remiantis šiomis nuostatomis, negali būti leidžiama teikti pagalbos, kuri taikoma visai nagrinėjamų subjektų produkcijai.
- (317) Iš visų dokumentų, minimų 312 konstatuojamojoje dalyje, vienintelis, kuris gali būti taikomas šiuo atveju, yra per didelių sąnaudų tyrimo metodika. Per didelių sąnaudų tyrimo metodika yra susijusi su pagalba, teikiama įmonėms, kurios pasistatė elektrines prieš elektros energijos sektoriaus liberalizavimą ir kurios gali turėti sunkumų jas eksploatuojant liberalizuotoje rinkoje.
- (318) Sprendime pradėti procedūrą Komisija labai abejojo galimybe, kad EEPS bus patvirtintos taikant per didelių sąnaudų tyrimo metodiką.
- (319) Vieną iš šių abejonių sukėlė tai, kad per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje nurodyta, jog Komisija atsižvelgia į rimčiausius nuogaštavimus, susijusius su pagalba, kuria ketinama apsaugoti visą arba dalį prieš įsigaliojant Direktyvai 96/92/EB gauto pelno, griežtai neatsižvelgiant į reikalavimus atitinkančias per dideles sąnaudas, kurias galėtų nulemti atsiradusi konkurencija⁽⁷⁰⁾.

⁽⁶⁹⁾ Regioninės gairės yra pagrįstos ir EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punktu, ir 87 straipsnio 3 dalies c punktu. Jose numatytas toks pat abiejų straipsnių vertinimas. Šių dviejų straipsnių taikymo skirtumas yra susijęs su sritimis, kuriose jie taikomi, ir su leistinu pagalbos intensyvumu.

⁽⁷⁰⁾ Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.8 punktas.

(320) EEPS kaip tik buvo skirtos susijusių elektros energijos gamintojų ir elektrinių pelno, gauto prieš įsigaliojant Direktyvai 96/92/EB, didžiajai daliai apsaugoti. Be to, jos buvo susijusios su elektrinėmis, kurios užėmė labai svarbią rinkos dalį ir buvo sudarytos labai ilgam laikotarpiui, kuris smarkiai viršija laiką, reikalingą tinkamam perėjimui į rinką.

(321) Atsižvelgdama į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad EEPS yra nesuderinamos su per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje nustatytais kriterijais. Jos prieštarauja tyrimo metodikos pagrindiniams principams, kuriais buvo siekiama sudaryti galimybes laipsniškam, bet tikram perėjimui į rinką.

(322) Suinteresuotosios šalys teigė, kad EEPS galėjo būti tvirtinamos tiesiogiai pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą. Jos nurodė, kad EEPS sudarė galimybes Lenkijos energetikos sektoriaus plėtrai pritraukdamas užsienio investicijas į naujus, ekologiškus elektros energijos gamybos pajėgumus. Taigi EEPS buvo skirtos „tam tikros ekonominės veiklos plėtrai skatinti“.

(323) Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad pirmiau minėti politikos tikslai, t. y. investicijų pritraukimas ir skatinimas naudoti ekologiškus elektros energijos gamybos pajėgumus, kaip tik yra politikos tikslai, minimi regioninėse gairėse ir aplinkos apsaugos gairėse. Komisija išanalizavo EEPS, atsižvelgdama į šiuos du gairių rinkinius ir priėjo prie išvados, kad jos nesuderinamos su šiomis taisyklėmis. Komisija mano, kad patvirtinti EEPS remiantis 87 straipsnio 3 dalies c priedu negalima.

(324) Atsižvelgdama į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad EEPS nesuderinamos su bendrąja rinką.

7.1.6. Konkretus „Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.“ atvejis

(325) PSE nutraukė EEPS su *Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.* 2006 m. gegužės 17 d., prieš baigiant statybos darbus elektrinėje⁽⁷¹⁾. Atsižvelgiant į tai, kad elektrinė tuo metu dar neveikė, naudos pagal EEPS ji negavo. Taigi jai nebuvo skirta jokia valstybės pagalba.

(326) Todėl Komisija mano, kad EEPS neteikė jokios pagalbos *Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.*

⁽⁷¹⁾ 2007 m. birželio 6 d. Lenkijos institucijų raštas.

7.2. Įstatymo atžvilgiu

(327) Komisija išanalizavo keturis suvestinius kriterijus dėl valstybės pagalbos buvimo, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.

Valstybiniai išteklių ir priskyrimas valstybei

(328) Komisija atliko analizę siekdama nustatyti lėšų, skirtų Įstatyme numatytiems išmokoms, šaltinį. Ji priėjo prie išvados, kad šios lėšos turėtų būti pajamos iš tuo pačiu Įstatymu nustatyto parafiskalinio mokesčio.

(329) Mokestis taikomas visiems vartotojams (Įstatymo 8 straipsnis), o jo dydis priklauso nuo jų prisijungimo prie tinklo apimties ir savybių (Įstatymo 10 ir 11 straipsniai). Mokesčio dydį nustato URE (Įstatymo 12 straipsnis). Pajamos iš tiekėjų surinkto mokesčio yra mokamos į *Zarządca Rozliczeń S.A.* vardu atidarytą sąskaitą. Tai yra valstybei priklausanti ir visiškai valstybės kontroliuojama specialios paskirties bendrovė, įkurta pagal Įstatymo 7 straipsnį. *Zarządca Rozliczeń S.A.* naudoja lėšas mokėjimams finansavimo reikalavimus atitinkantiems gamintojams atlikti pagal Įstatymo 4 straipsnį, URE vykdamas administracinę priežiūrą.

(330) Komisija išanalizavo šio mokesčio savybes atsižvelgdama į savo sprendimų priėmimo praktiką⁽⁷²⁾ ir į Teisingumo Teismo praktiką⁽⁷³⁾. Ji pateikė tokias pastabas.

(331) Pirma, mokestis yra privalomas ir valstybės taikomas visiems vartotojams.

(332) Pajamos iš mokesčio yra mokamos į *Zarządca Rozliczeń S.A.* vardu atidarytą sąskaitą. Iš septynių *Zarządca Rozliczeń S.A.* priežiūros tarybos narių keturis, įskaitant ir pirmininką, paskiria ministrai, du paskiria viešųjų įstaigų (URE ir Konkurencijos ir vartotojų apsaugos tarnybos) prezidentai ir vieną – visuotinis akcininkų susirinkimas, t. y. PSE. Komisija daro išvadą, kad *Zarządca Rozliczeń S.A.* yra visiškai kontroliuojama valstybės. Šią išvadą paremia tai, kad *Zarządca Rozliczeń S.A.* yra URE, kuri yra valstybės įstaiga, globojama įmonė. Taigi pajamos iš mokesčio tvarko visiškai valstybės kontroliuojama įstaiga.

⁽⁷²⁾ Žr., pavyzdžiui, bylą N 161/04 – Portugalija (OL C 250, 2005 10 8, p. 9).

⁽⁷³⁾ Žr., pavyzdžiui, 1974 m. liepos 2 d. sprendimą byloje C-173/73 *Italija prieš Komisiją* [1974], Rink. 709 ir 1977 m. kovo 22 d. sprendimą byloje C-78/76 *Steinike & Weingig prieš Vokietiją* [1977], Rink. 595.

(333) Trečia, *Zarządca Rozliczeń S.A* naudoja sukaupias lėšas mokėjimams tam tikrų gamintojų naudai atlikti, atsižvelgiant į Įstatyme valstybės priimtas nuostatas. Atsižvelgiant į Įstatymą, *Zarządca Rozliczeń S.A* išmoka lėšas elektros energijos gamintojams per didelėms sąnaudoms padengti avansų už tokias išlaidas nustatytiems metams pavidalu ir kasmet perskaičiuojamų mokėtinų sumų pavidalu.

(334) Remdamasi trimis pirmiau minėtomis pastabomis, Komisija daro išvadą, kad pajamos iš mokesčio yra valstybiniai ištekliai.

Ekonominis pranašumas

(335) Įstatyme numatytos išmokos elektrinėms, kurios pasirenka taikyti jame numatytą mechanizmą. Šios elektrinės gaus išmokas, kai nutrauks EEPS su PSE.

(336) Išmokos pagal Įstatymą suteikia teisę jas gauti turinčioms elektrinėms galimybę sumažinti patirtų išlaidų našą. Formulėje, skirtoje šioms išmokoms apskaičiuoti, numatyta, be kita ko, kad valstybė padengia nuostolius, susijusius su tam tikromis išlaidų rūšimis, pridėjus nusidėvėjimą ir išlaidas kurui, jeigu rinkoje gauto pelno nepakanka šiam tikslui, taikant tam tikras sąlygas, kurias būtų galima įvykdyti pagal įprastą ekonominį scenarijų. Tai leidžia manyti, kad valstybės išmokomis padengiamos išlaidos, kurias paprastai gamintojai patiria įprastomis rinkos sąlygomis. Todėl šios išmokos teikia ekonominio pranašumo.

(337) Suinteresuotosios šalys teigia, kad išmokos nesuteikia pranašumo, nes jos tėra teisinga kompensaciją nutraukus EEPS. Tokie argumentai pagrįsti prielaida, kad pačios EEPS neteikia ekonominio pranašumo, o taip nėra šiuo atveju, kaip buvo išaiškinta 7.1.1 punkte.

Selektyvumas

(338) Kadangi Įstatyme numatyti gavėjai yra tos pačios elektrinės, kurios gauna naudos pagal EEPS, taikomi tokie patys argumentai, kaip ir išdėstyti 254–257 dalyse.

Konkurencijos iškraipymas ir poveikis prekybai

(339) Įstatymas teikia pranašumo daugeliui įmonių, veikiančių energijos gamybos rinkoje. Ši rinka ES yra liberalizuota. Priemonės, kurios yra palankios energetikos sektoriaus įmonėms vienoje valstybėje narėje, gali trukdyti įmonėms iš kitų valstybių narių eksportuoti elektros energiją į tą valstybę narę arba sudaryti palankias sąlygas elektros energijos eksportui į antrąją valstybių narių grupę. Tai

ypač tinka Lenkijai, kuri yra Europos viduryje ir yra susijusi arba lengvai susiejama su keliomis valstybėmis narėmis.

(340) Konkurencinis pranašumas, igyjamas pagal Įstatymą, gali iškraipyti konkurenciją ir daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.

(341) Atsižvelgdama į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija mano, kad Įstatyme numatytoje kompensavimo sistemoje yra valstybės pagalbos elementų.

7.2.1. Pagalbos teikimas atsižvelgiant į teisę

(342) Įstatymas įsigaliojo 2007 m. rugpjūčio 4 d. Komisija mano, kad pagal Įstatymo 6 straipsnio 1 dalį gamintojai, nusprendę pasinaudoti schema, gauna lėšų per didelėms sąnaudoms padengti tik sudarę sutartį dėl nutraukimo. Be to, pagal Įstatymo 22 straipsnio 4 dalį pirmoji avanso per didelėms sąnaudoms padengti įmoka sumokama finansavimo reikalavimus atitinkantiems elektros energijos gamintojams iki penktos mėnesio dienos, praėjus 120 dienų laikotarpiui, prasidedančiam EEPS nutraukimo prieš terminą pagal sutartis dėl nutraukimo dieną. Atsižvelgiant į tai, kas paminėta pirmiau, Įstatymo įsigaliojimo dienos negalima laikyti pagalbos suteikimo elektros energijos gamintojams diena, t. y. diena, kurią gavėjas gavo teisiškai įpareigojantį leidimą gauti pagalbą. Todėl Komisija nemano, kad dėl Įstatymo įsigaliojimo prieš priimant šį sprendimą nebūtų galima įvykdyti EB sutarties 88 straipsnio 3 dalyje numatytos prievolės.

7.2.2. Suderinamumo vertinimas

(343) EB steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatytas bendras draudimas teikti valstybės pagalbą Bendrijoje.

(344) 87 straipsnio 3 dalies c punkte numatyta, kad valstybės pagalbą galima skirti tam tikros ekonominės veiklos rūšių plėtrai skatinti, jei tokia pagalba netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui. Komisija parengė keletą gairių ir komunikatų, kuriuose aiškinama, kaip ji taikys šiame straipsnyje numatytas leidžiančias nukrypti nuostatas.

(345) Per didelių sąnaudų tyrimo metodika yra skirta analizuoti pagalbą, suteiktą įmonės elektros energijos sektoriuje tokiomis aplinkybėmis, kai tam tikri sprendimai, kuriuos šios įmonės priima prieš liberalizavimą, verslo požiūriu nebenaudingi po liberalizavimo.

(346) Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3 dalies pirmoje pastraipoje aiškinama, kad per didelės sąnaudos „iš esmės

gali būti patiriamos įvairiai: ilgalaikės pirkimo sutartys, investicijos, vykdomos naudojantis numanomomis ar tiksliai nurodytomis pardavimo garantijomis, investicijos, vykdomos už įprastos veiklos ribų, ir pan.“ Šiuo konkrečiu atveju pagalba skiriama investicijoms į elektrinių, pasirašiusių EEPS, kuriose tiksliai nurodyta pardavimo garantija, modernizavimą ar plėtrą. Juose taip pat nagrinėjamos ilgalaikių dujų pirkimo sutarčių, sudarytų su dujų gamintojais, pasekmės. Todėl Komisija mano, kad pagalba priklauso per didelių sąnaudų tyrimo metodikos taikymo sričiai. Taigi, ji analizavo pagalbą atsižvelgdama į metodiką.

(347) Per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje numatytas pagalbos, kuri buvo skirta per didelėms sąnaudoms kompensuoti, vertinimas dviem etapais. Pirmasis etapas, minimas metodikos 3 dalyje, susijęs su finansavimo reikalavimus atitinkančių išlaidų apibrėžimu, kuris, visų pirma apima didžiausios galimos suteikti kompensacijos apskaičiavimą. Antrasis etapas, kuris nagrinėjamas metodikos 4 dalyje, susijęs su realios kompensacijos, kurią reikia išmokėti už per dideles sąnaudas, apskaičiavimu, atsižvelgiant į konkurencijos rinkoje plėtrą.

(348) Pirmiausia Komisija analizavo, ar pagalba atitiko sąlygas, nustatytas per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.1 ir 3.12 punktuose.

(349) Remiantis per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.1 punktu, skaičiuojant didžiausios galimos kompensacijos išmokas atsižvelgiama tik į investicijas, užbaigtas iki Direktyvos 96/92/EB įsigaliojimo Lenkijoje, t. y. iki Lenkijos prisijungimo prie ES dienos, ir į dujų kiekį, numatytą sutartyje, atsižvelgiant į „imk arba mokėk“ taisyklę iki tos dienos. Išskirtiniais atvejais taip pat atsižvelgiama ir į investicijas, dėl kurių sutartys sudarytos iki Lenkijos stojimo dienos, bet kurios nebuvo baigtos stojimo metu, tačiau tik tuo atveju, jei Lenkija gali įrodyti Komisijai, kad šių investicijų užbaigimas ir pelno gavimas iš jų lemtų mažesnes per dideles sąnaudas, negu visiškas statybos darbų sustabdymas.

(350) Remiantis per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.2 punktu, nekyla abejonių dėl elektros energijos gamintojams suteiktų garantijų, nes jos aiškiai minimos EEPS.

(351) Remiantis per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.3 punktu, vykdomos investicijos yra labai didelės ir gali nulemti labai didelius nuostolius. Tai taikoma ir ilgalaikėms „imk arba mokėk“ sutartims. Komisija mano, kad jeigu šie nuostoliai bet kuriuo atveju nebūtų kompensuoti, jie galėtų, atsižvelgiant į jų dydį, kelti pavojų susijusių įmonių nuolatiniam perspektyvumui. Šią išvadą dar labiau paremia institucijų, finansavusių investicijas, reakcija – jos pranešė Komisijai, kad tinkamos kompensacijos nesuteikimas galėtų

būti laikomas išpareigojimų pagal finansavimo priemones nevykdymu dėl didelės bankroto rizikos, su kuria susiduria susijusi įmonė.

(352) Komisija taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad per didelių sąnaudų poveikis apskaičiuojamas atsižvelgiant į konsoliduotas įmonių grupes. Tai suteikia galimybę tinkamai įvertinti visą neigiamų ar teigiamų liberalizavimo pasekmių poveikį grupei. Šis mechanizmas nebus taikomas naujoms investicijoms, jei jos nebus aiškiai apibrėžtos kaip investicijos jau turimai įrangai pakeisti. Komisija taip pat mano, kad naujos investicijos sektoriuje yra būtinos, siekiant užtikrinti tinkamą rinkos veikimą, taip pat kad kompensacija už per dideles sąnaudas neturėtų daryti atgrasomojo poveikio.

(353) Atsižvelgiant į per sąnaudų išlaidų tyrimo metodikos 3.4 punktą, išpareigojimo sumokėti gavėjų numatytas sumas panaikinti negalima. Nėra jokio kito išlaidų investicijoms į elektrinę susigrąžinimo būdo, kaip tik ją eksploatuoti arba parduoti už kainą, kuri negali viršyti pelno, kurį elektrinė gauna parduodama savo pagamintą elektros energiją rinkoje. Gamintojai taip pat negali vienašališkai panaikinti „imk arba mokėk“ sutarčių.

(354) Atsižvelgiant į metodikos 3.5 punktą, per didelės sąnaudos, susijusios su investicijomis į elektrines, nėra susijusios su dvišaliais susitarimais. Todėl nėra prasmės tikrinti, ar tas per dideles sąnaudas lemia garantijos, įpareigojančios viena kitos atžvilgiu dvi įmones toje pačioje grupėje. Per didelės sąnaudos, susijusios su „imk arba mokėk“ sutartimis, neįpareigoja įmonių, priklausančių vienai ir tai pačiai grupei, viena kitos atžvilgiu.

(355) Atsižvelgdamos į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.6 punktą, Lenkijos institucijos pateikė Komisijai išlaidų, kurias ketinama padengti iš kompensacijos, jei elektrinės pajamų tam neužtektų, sąrašą. Išanalizavusi šias išlaidų kategorijas, Komisija priėjo prie išvados, kad kompensacija neviršys sumos, reikalingos padengti trūkstamą investicijų grąžos, gaunamos naujo turto eksploatavimo trukmės laikotarpiu, sumą, įskaitant, jei reikia, pagrįstą pelno dydį. Didžiausios galimos kompensacijos sumos apskaičiavimas pagrįstas įvairiomis ekonominėmis prielaidomis, įskaitant visų pirma bazinę rinkos kainą, kuri yra lygi kainai, kurią būtų pasirengęs pasiūlyti naujas rinkos dalyvis Lenkijoje. Galima daryti prielaidą, kad šio naujo rinkos dalyvio pagrindinis energijos šaltinis būtų anglis. Komisija patikrino, ar ši prielaida dėl energijos šaltinio atitinka dabartines naujų investicijų šiame sektoriuje Lenkijoje tendencijas ir ar Lenkijos anglių atsargos yra pakankamos šiai tendencijai tęstis ateityje. Jeigu reali rinkos kaina yra žemesnė nei prognozuojama bazinė rinkos kaina, apskaičiuojant kom-

pensaciją bus atsižvelgiama į bazinę rinkos kainą. Komisija mano, kad šioje per didelių sąnaudų skaičiavimo formulėje, kuri yra tokia pati, kokią ji paprastai naudoja⁽⁷⁴⁾, atsižvelgiama į ekonomines sąnaudas, kurios atitinka realias investuotas sumas. Kompensacija pagal „imk arba mokėk“ sutartis buvo apskaičiuota remiantis realiomis sumomis, dėl kurių susitarta sutartyse, ir pačiu geriausių kainų tendencijų sutartyse įvertinimu.

- (356) Atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.7 punktą, taikant metodą, naudojamą kompensacijai apskaičiuoti, atsižvelgiama į nagrinėjamo turto duodamą pelną. Didžiausia galima kompensacijos suma yra suma, gauta atskaičius pajamas, anksčiau gautas iš turto, ir kuriomis naudojantis galima padengti išlaidas investicijoms, bei pajamas, gautas iš elektrinės grynųjų pinigų srauto nuo 2007 m. iki EEPS galiojimo termino pabaigos, kuriuo naudojantis galima padengti išlaidas investicijoms. Nuo EEPS sudarymo dienos atsižvelgiama į visas šias pajamas, taip pat visa nuo 2004 m. gegužės 1 d. gauta valstybės pagalba yra priskiriama atskaitytoms sumoms.
- (357) Atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.8 punktą, iš didžiausios galimos kompensacijos buvo atskaitytas susijusiam turtui anksčiau suteiktos pagalbos, visų pirma pagalbos investicijoms, dydis.
- (358) Atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.9 punktą, taikant metodą, naudojamą per didelėms sąnaudoms apskaičiuoti, tinkamai atsižvelgiama į realias elektros energijos kainų tendencijas. Reguliariai perskaičiuojant mokėtinas kompensacijos sumas bus atsižvelgiama į skirtumą tarp prognozuojamos elektros energijos kainos, naudojamos didžiausiai galimai kompensacijos sumai apskaičiuoti, ir realios elektros energijos kainos. Mokant kompensacijos išmokas pagal „imk arba mokėk“ sutartis, bus atsižvelgiama ne tik į realų dujų naudojimą ir realias dujų kainas, bet ir į realią kainą, už kurią buvo parduota įmonių pagaminta elektros energija.
- (359) Atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.10 punktą, didžiausia galima kompensacija apskaičiuojama atsižvelgiant į išlaidas, kurių vertė buvo sumažinta iki Direktyvos 96/92/EB įsigaliojimo Lenkijoje.
- (360) Atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.11 punktą, kompensacija buvo apskaičiuota remiantis valstybei pigiausiu sprendimu. Turto, kurio statyba buvo pradėta prieš Lenkijai stojant į Europos Sąjungą, bet kuris nebuvo pabaigtas statyti iki stojimo, atžvilgiu, Lenkija įrodė, kad didžiausia galima kompensacija buvo apskaičiuota remiantis pigiausiu iš dviejų galimų scenarijų: užbaigti statybos darbus, eksploatuoti naują turtą ir gauti iš jo pajamas arba sustabdyti statybos darbus. Kompensavimo mechanizmas, taikomas per didelėms sąnaudoms, susijusioms su „imk arba mokėk“ sutartimis, taip pat buvo sukurtas taip, kad elektros energijos gamintojai būtų skatinami iš tikrųjų eksploatuoti jėgainę, kad būtų sumažinta bendra per didelių sąnaudų suma, o ne sustabdyti gamybą ir gauti visas nuobaudas, nes tai dar labiau padidintų per dideles sąnaudas. Komisija išanalizavo kelis Lenkijos pateiktus scenarijus, siekdama nustatyti, ar šis mechanizmas padeda sumažinti bendrą kompensacijos sumą. Galiausiai, jeigu taikant kompensavimo schemą bus pakartotinai deramasi dėl dujų kiekio, nustatyto „imk arba mokėk“ sutartyse, ir jis bus sumažintas, atitinkamai bus sumažinta ir reali kompensavimo išmokų suma.
- (361) Atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.12 punktą, kompensacijos mokėjimo laikotarpis pratęsiamas iki 2027 m. Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.12 punkte teigiama, kad „sąnaudos, kurias kai kurioms įmonėms gali tekti padengti pasibaigus direktyvos 26 straipsnyje nurodytam laikotarpiui (2006 m. vasario 18 d.), paprastai negali būti finansavimo reikalavimus atitinkančiomis per didelėmis sąnaudomis, kaip apibrėžta šioje metodikoje.“ Tačiau per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 5 išnašoje Komisija teigia, jog „suprantama, kad investicijos, kurių negalima susigrąžinti arba kurios nėra ekonomiškai perspektyvios dėl elektros energijos vidaus rinkos liberalizavimo, gali būti laikomos per didelėmis sąnaudomis, kaip apibrėžta šioje metodikoje, įskaitant tuos atvejus, kai iš esmės jos turėtų tęstis ir po 2006 m. Be to, po 2006 m. lapkričio 26 d. įsipareigojimai ar garantijos, kurių turi būti toliau laikomasi, nes jų nesilaikymas gali kelti didelį pavojų aplinkos apsaugai, visuomenės saugai, darbuotojų socialinei apsaugai ar elektros energijos tinklo saugumui, tinkamai pagrindus, gali būti laikomos per didelėmis sąnaudoms pagal šią metodiką.“
- (362) Per didelės sąnaudos, minimos tinkle, yra glaudžiai susijusios su investicijomis į elektrines, kurių negalima susigrąžinti dėl elektros energijos vidaus rinkos liberalizavimo. Tai taip pat taikoma „imk arba mokėk“ sutartims, kurios buvo sudarytos siekiant tiekti elektrinėms, besinaudojančioms EEPS teikiama nauda, tokį elektros energijos kiekį, koks numatytas pagal EEPS. Atsižvelgdama į pirmiau minėtą 5 išnašą, Komisija gali leisti pratęsti kompensacijos terminą, jei mano, kad tai yra pagrįsta atsižvelgiant į to atvejo aplinkybes.
- (363) Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad nagrinėjamos investicijos yra elektrinėms skirtos investicijos. Būtent šios investicijos yra ilgalaikės investicijos (nuo 15 iki net 30 metų), kurios yra labai jautrios elektros energijos kainų tendencijoms, kurias sunku nuspėti, ypač pereinant į visiškai liberalizuotą rinką. Išlaidų šioms investicijoms negalima susigrąžinti, jei elektros energijos kainos yra žemesnės nei kainos, numatytos statant elektrines.

⁽⁷⁴⁾ Žr., visų pirma bylą NN 49/99 – Ispanijos per didelės sąnaudos (OL C 268, 2001 9 22, p. 7).

- (364) Šiomis aplinkybėmis Komisija mano, kaip ir ankstesniuose dokumentuose, susijusiuose su Graikija⁽⁷⁵⁾ ir Portugalija⁽⁷⁶⁾, kad per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 5 išnaša taikoma šioms konkrečioms per didelėms sąnaudoms ir pateisina kompensacijos teikimą po 2006 m. ir iki pirminių EEPS galiojimo termino pabaigos.
- (365) Atsižvelgdama į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad Įstatymas atitinka kriterijus, nustatytus per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.1–3.12 punktuose. Didžiausia galima per didelių sąnaudų kompensacija neviršija per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje nustatyto lygmens. Todėl jos turėtų būti laikomos atitinkančiomis finansavimo reikalavimus, kaip apibrėžta per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje.
- (366) Komisija analizavo, ar pagalba atitiko sąlygas, nustatytas per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.1 ir 4.6 punktuose.
- (367) Atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.1 punktą, didžiausios galimos kompensacijos sumos buvo apskaičiuotos remiantis aiškiai apibrėžtomis, kai kurių elektrinių ir „imk arba mokėk“ sutartimis. Kompensacija, kuri bus realiai išmokama, neviršys šių didžiausių galimų sumų.
- (368) Atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.2 punktą, realiai išmokant kompensaciją bus atsižvelgiama į pagrindinių ekonominių duomenų faktines tendencijas, visų pirma elektros kainas ir dujų kiekį, nupirktą pagal „imk arba mokėk“ sutartis. Pavyzdžiui, jeigu realios elektros kainos nuo bazinės rinkos kainos, minimos 355 konstatuojamojoje dalyje, realios kompensacijos suma bus atitinkamai pakeista. Nustatant realias kompensacijos pagal „imk arba mokėk“ sutartis sumas, taip pat bus atsižvelgiama į realias aplinkybes, kuriomis susiję elektros energijos gamintojai perka dujas ir parduoda elektros energiją rinkoje.
- (369) Atsižvelgdamos į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.3 punktą, Lenkijos institucijos įsipareigojo teikti Komisijai metines ataskaitas dėl Įstatymo įgyvendinimo.
- (370) Atsižvelgiant į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.4 punktą, bazinė rinkos kaina, nagrinėta 355 konstatuojamojoje dalyje, ilgainiui labai didėja, dėl to kažkiek mažės mokamos kompensacijos suma; Komisijos nuomonė šiuo atžvilgiu teigiama.
- (371) Atsižvelgiant per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.5 punktą, didžiausia galima kompensacijos suma, kurią
- ketinama išmokėti konkrečiai įmonei, nustatoma iš anksto. Šiuo atveju atsižvelgiama į būsimą gavėjų pelną didėjant našumui. Pranešime apie pagalbą visų pirma buvo paaiškinta, kaip apskaičiuojant per dideles sąnaudas bus atsižvelgiama į įvairių ekonominių veiksmų pokyčius (pavyzdžiui, kainų, rinkos dalių ar kitų atitinkamų veiksmų, kuriuos nurodė valstybės narės ir kurie yra išvardyti metodikoje, pokyčius).
- (372) Atsižvelgdamos į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.6 punktą, Lenkijos institucijos remdamosi Įstatymu įsipareigojo neteikti jokios sanavimo pagalbos ar pagalbos restruktūrizavimui gavėjų įmonėms per dešimties metų laikotarpį nuo paskutinės išmokos susijusioms įmonėms. Šis laikotarpis, kuris tam tikroms įmonėms nusitęsia iki 2037 m., yra nustatytas taikant „tik vieną ir paskutinį kartą“ principą, kaip išaiškino Komisija Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti⁽⁷⁷⁾. Komisija mano, kad šis sprendimas taip pat pakankamai užtikrina tai, kad pagalba nebus netinkamai sumuojama ir jai neprireiks taikyti per didelių sąnaudų tyrimo metodikos.
- (373) Atsižvelgdama į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad Įstatymas atitinka kriterijus, nustatytus per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.1–4.6 punktuose. Todėl realių išmokų už per dideles sąnaudas išmokėjimas dera su per didelių sąnaudų tyrimo metodika.
- (374) Atsižvelgdama į tai, kas paminėta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad Įstatymas dera su per didelių sąnaudų tyrimo metodika. Pagalba, skirta finansavimo reikalavimus atitinkančioms per didelėms sąnaudoms kompensuoti, atitinka metodikoje išdėstytus kriterijus ir todėl gali būti pripažįstama suderinama su bendrąja rinka.
- (375) Finansavimo reikalavimus atitinkantys gamintojai galėjo gauti pagalbą pagal per didelių sąnaudų tyrimo metodiką, nuo 2004 m. gegužės 1 d. Įstatyme numatoma kompensavimo ateityje sistema, bet apskaičiuojant didžiausias galimas kompensacijos sumas, atsižvelgiama ir į sumas, kurias gamintojai gavo anksčiau. Atsižvelgiant į Įstatymo 2 priedą, didžiausia galima kompensacijos suma yra suma, gaunama atskaičius pajamas, gautas iš turto anksčiau, kuriomis naudojantis galima padengti išlaidas investicijoms. Kaip nurodyta 356 konstatuojamojoje dalyje, visa valstybės pagalba, gauta nuo 2004 m. gegužės 1 d., priskiriama prie atskaitytų pajamų. Pripažindama, kad Įstatymas yra suderinamas su bendrąja rinka, Komisija taip pat pripažįsta, kad pagalbos sumos, kurias gavėjai gavo nuo 2004 m. gegužės 1 d., suderinamos su bendrąja rinka.

⁽⁷⁵⁾ Valstybės pagalbos byla N 133/2001 – Graikijos per didelės sąnaudos (OL C 9, 2003 1 15, p. 6).

⁽⁷⁶⁾ Žr. 72 išnašą.

⁽⁷⁷⁾ OL C 244, 2004 10 1, p. 2.

7.2.3. Konkretus „Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A.“ ir „Electrabel Połaniec S.A.“ atvejis

(376) Dviejų EEPS, sudarytų su *Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A.* ir *Electrabel Połaniec S.A.*, galiojimo terminas baigėsi 2006 m. gruodžio 31 d. Todėl šioms elektrinėms įstatymas netaikomas. Kadangi nė vienai iš šių EEPS įstatymas netaikomas, jos nepatenka ir į šio sprendimo taikymo sritį; Komisija priims atskirą sprendimą, taikytiną tik šioms dviem įmonėms.

8. IŠVADA

(377) Komisija daro išvadą, kad:

- EEPS numatyta valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, išskyrus EEPS su *Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.*, ir kad ši valstybės pagalba laikoma nesuderinama su bendrąja rinka;
- Įstatyme numatyta valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, ir kad ši pagalba laikoma suderinama su bendrąja rinka, pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

(378) Kaip buvo paaiškinta 7.1.1 punkte, valstybės pagalbos elementas, numatytas EEPS, iš esmės yra tai, kad EEPS garantuojama, jog PSE nuperka tam tikrą elektros energijos kiekį už kainą, padengiančią visas gamybos išlaidas.

(379) Kadangi valstybės pagalba nesuderinama su EB sutartimi, ji turi būti nutraukta. Kadangi garantuoto supirkimo ir išlaidų padengimo garantijos nuostatos yra pagrindinės EEPS nuostatos, Komisija daro išvadą, kad nutraukti valstybės pagalbą galima tik nutraukiant pačias EEPS.

(380) Komisija mano, kad EEPS nutraukimas pareikalautų iš šalių didelių pastangų, ypač rengiant sutartį dėl EEPS nutraukimo sąlygų. Komisija mano, kad šiam procesui reikia skirti pakankamai laiko, siekiant užtikrinti, kad elektros energijos tiekimo patikimumas tebebūtų adekvatus ir kad perėjimas į visiškai liberalizuotą rinką Lenkijoje vyktų geromis sąlygomis. Šie tikslai taip pat atitinka Bendrijos interesus.

(381) Rengdama Įstatymą pagal nacionalinio teisėkūros proceso taisykles, Lenkija su visomis suinteresuotosiomis šalimis konsultavosi su savanorišku EEPS nutraukimu susijusiais techniniais klausimais. Dėl šios priežasties Įstatyme numatytas EEPS nutraukimo sutarčių sudarymo galutinis terminas yra 150 dienų nuo Įstatymo įsigaliojimo dienos, t. y. 2008 m. sausio 1 d. Komisija mano, kad šis laikotarpis taip pat yra pakankamas panaikinti EEPS, kaip reikalaujama šiame sprendime. Komisijos nuomone, pagal Įstatymo

5 straipsnį EEPS faktiškai bus nutrauktos pirmą mėnesio dieną, praėjus 210 dienų laikotarpiui, prasidedančiam Įstatymo įsigaliojimo dieną (t. y. 2008 m. balandžio 1 d.).

(382) Taigi, kaip nurodyta 356 ir 357 konstatuojamosiose dalyse, pagalbos sumos, kurias gavėjai gavo nuo 2004 m. gegužės 1 d., patenka į šio Įstatymo taikymo sritį ir todėl yra pripažįstamos derančiomis su bendrąja rinka.

(383) Konkrečiu *Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.* atveju Komisija daro išvadą, kad jėgainei nebuvo skirta pagalba pagal EEPS, kurią ji pasirašė.

(384) Dvi EEPS, sudarytos su *Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni S.A.* ir *Electrabel Połaniec S.A.*, nepatenka į šio sprendimo taikymo sritį. Komisija nagrinės šių dviejų įmonių atvejį atskirame sprendime,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1. *Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.* ir įmonių, nurodytų Įstatymo dėl išlaidų, kurių patiria įmonės dėl elektros energijos pirkimo sutarčių nutraukimo prieš terminą, padengimo taisyklių 1 priede, elektros energijos pirkimo sutartyse numatyta valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, elektros energijos gamintojams.

2. Valstybės pagalba, minima 1 straipsnio 1 dalyje, buvo suteikta neteisėtai ir nesuderinama su bendrąja rinka.

2 straipsnis

1. Lenkija nutraukia elektros energijos pirkimo sutartis, minimas 1 straipsnyje.

2. Elektros energijos sutarčių nutraukimo sutartys sudaromos iki 2008 m. sausio 1 d. ir įsigalioja ne vėliau kaip 2008 m. balandžio 1 d.

3 straipsnis

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. ir *Żarnowiecka Elektrownia Gazowa Sp. z o.o.* elektros energijos pirkimo sutartis nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.

4 straipsnis

1. Įstatyme numatyta kompensacija yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, elektros energijos gamintojams, išvardytiems to Įstatymo 2 priedėlyje.

2. Valstybės pagalba, minima 4 straipsnio 1 dalyje, dera su bendrąja rinka, remiantis per didelių sąnaudų tyrimo metodika.

3. Didžiausia galima Įstatyme numatytos kompensacijos suma yra suma, gaunama atskaičius pajamas, anksčiau gautas iš turto pagal EEPS, kuriomis naudojantis galima padengti išlaidas investicijoms.

5 straipsnis

1. Lenkijos institucijos iki 2008 m. sausio 31 d. informuoja Komisiją apie priemones, kurių ėmėsi Lenkija šiam sprendimui įgyvendinti.

2. Lenkijos institucijos teikia metines Įstatymo įgyvendinimo ataskaitas.

6 straipsnis

Šis sprendimas yra skirtas Lenkijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2007 m. rugsėjo 25 d.

Komisijos vardu

Neelie KROES

Komisijos narė
